

Op te bergen
in de band van
14 maart 2007

*de leden van de commissie wordt
verzocht hun eventuele opmerkingen
binnen acht dagen na ontvangst aan
de commissiegriffier mede te delen.*

Verslag

van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid

gehouden op 14 februari 2007

INHOUD

Opening	3
Mededelingen	4
Vaststelling van de agenda	4
Verslag vergadering van 17 januari 2007 en lijst van toezeggingen	4
Ingekomen stukken	5
Rondvraag	5
IPO-aangelegenheden	6
Verslag van de vergadering van de stuurgroep regio Groningen-Assen 2030 van 16 november 2006	6
Brief van 25 januari 2007 van het college van GS over Tussenbalans 2006 van de nota Energiek Drenthe	15
Brief van 24 januari 2007 van het college van GS over Afronding uitvoering Drentse Landbouw- agenda	29
Brief van 18 januari 2007 over het Ontwerp-Provinciaal programma luchtkwaliteit Drenthe 2007-2010	36
Sluiting	39
Toezeggingen	41
Bijlage	
Inspraakreactie	

STATENCOMMISSIE OMGEVINGSBELEID

Verslag van de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 14 februari 2007 in het provinciehuis te Assen.

Aanwezig:

G. Roeles (voorzitter)
H. Baas (ChristenUnie)
N.B. Bossina (VVD)
G. Fonk (Actief Drenthe)
A. Haar (D66)
J. Haikens (VVD)
J. Heetebrij (ChristenUnie)
H.R. Hornstra (PvdA)
mevrouw I.J. Huisman-Holmersma (PvdA)
B. Janssen (CDA)
mevrouw M.J. Kaal (CDA)
W.H. Kuiper (GroenLinks)
K. Kuipers (GroenLinks)
A. Lanting (Actief Drenthe)
A.G.H. Peters (CDA)
B. Popken (OPD)
J. Slagter (PvdA)
K.H. Smidt (VVD)
M.J. Smit (D66)
mevrouw H.G. Stoel-Snater (PvdA)
M.P. Turksma (PvdA)
mevrouw S. van de Vijver-Geitz (PvdA)
G. Wieringa (DrentsBelang)
Th. J. Wijbenga (CDA)

Voorts aanwezig:

mevrouw A. Haarsma (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw A. Edelenbosch (PvdA, gedeputeerde)
mevrouw T. Klip-Martin (VVD, gedeputeerde)
S.B. Swierstra (VVD, gedeputeerde)
mevrouw J. Stapert (commissiegriffier)

Met kennisgeving afwezig:

E. Olij (PvdA)
C.D. de Jong (Fractie De Jong)

1. Opening

De VOORZITTER opent de vergadering.

2. Mededelingen

De VOORZITTER deelt mee dat bericht van verhindering is ontvangen van de heer Olij.

3. Vaststelling van de agenda

De heer BOSSINA verbaast zich dat agendapunt 9, het perspectief Gratis Openbaar Vervoer van GroenLinks, nog op de agenda staat. Vorige week in het provinciehuis is er een toelichting gegeven in het provinciehuis. Toen werden er vraagtekens bij geplaatst in de zin dat de vraag was waarom GroenLinks niet aanklopte bij het OV-bureau, dat al met heel veel zaken bezig is. Gesuggereerd werd om de inbreng van GroenLinks te combineren met die van het OV-bureau en dan terug te komen. Hij stelt dan ook voor om dit onderwerp van de agenda af te halen.

De heer KUIPER merkt op vorige week een presentatie te hebben gegeven en ook contact te hebben gehad met het OV-bureau. Het OV-bureau heeft gezegd geen partijpolitiek te willen bedrijven. GroenLinks heeft overwogen om dit door een onafhankelijk onderzoeksbureau te laten doen of dit te combineren met ruimtelijke ordeningsproblematiek of sociaaleconomische politiek en dit als start te zien voor een verdere discussie. Hij wil dit dan ook graag inbrengen bij punt 9.

De heer JANSSEN kan zich vinden in het voorstel van de VVD. Er is een duidelijke presentatie geweest en de discussie moet eerst met het OV-bureau plaatsvinden alvorens er verder kan worden gesproken.

De heer BAAS had wat moeite met de presentatie van het bureau van vorige week. Hij had het idee dat het bureau zelf niet precies wist wat er moest gebeuren, want van dat bureau hoorde hij niet dat het om gratis openbaar vervoer zou gaan. Hij sluit zich aan bij het voorstel van de VVD en wil eerst wachten op een meer doorwrocht rapport over deze materie alvorens daarover gediscussieerd gaat worden.

De heer SLAGTER houdt er niet van om agendapunten plotsklaps van de agenda te halen. De toelichting van de heer Kuiper verbaast hem wel enigszins, want hij dacht dat de bedoeling was dat er inhoudelijk zou worden gediscussieerd over dit punt, terwijl de heer Kuiper aangeeft dat het OV-bureau zich niet met partijpolitieke punten wilde bemoeien, dus gaat het hier om een verkiezingsitem. Indien dat het geval is dan moet dit agendapunt niet worden behandeld.

De heer HAAR sluit zich hierbij aan.

De heer LANTING wil dit agendapunt ook van de agenda afvoeren.

De heer KUIPER merkt op dat in het verleden vaker zaken van de agenda af zijn gehaald terwijl er wel werd geprobeerd om er een goede discussie over te voeren. Dat was namelijk de bedoeling en hij vindt het spijtig dat die discussie niet kan worden gestart.

De VOORZITTER concludeert dat de overgrote meerderheid van de commissie dit punt van de agenda wil afvoeren, zodat dit punt van de agenda wordt verwijderd.

Met inachtneming van het vorenstaande wordt de agenda goedgekeurd en vastgesteld.

4. Verslag vergadering van 17 januari 2007 en lijst van toezeggingen

De heer WIERINGA merkt op dat er op pagina 32 op de veertiende regel staat dat spreker daar heeft gezegd dat de bereikbaarheid van de N33 alleen van belang is voor de regionale bereikbaarheid. Spreker heeft echter gezegd dat de bereikbaarheid van de N33 niet alleen van belang is voor de regionale bereikbaarheid, maar ook voor de nationale en internationale bereikbaarheid. Het woordje "niet" is hier

dus weggevallen. Daarnaast staat iets verderop dat spreker heeft verwezen naar het rapport van Rijkswaterstaat. Dat heeft hij niet zo uitgesproken.

Met inachtneming van deze opmerkingen wordt het verslag goedgekeurd en vastgesteld.

De heer SLAGTER wil ten aanzien van punt 5 van de lijst van toezeggingen met betrekking tot de vraag over de netwerkanalyse weten wat de heer Swierstra precies op dit punt heeft toegezegd, want spreker vindt de toezegging onduidelijk.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat deze toezegging ook voor hem algebra is en hij zal in het verslag kijken om te achterhalen welke toezegging hij hier heeft gedaan.

5. Ingekomen stukken

De heer HAIKENS merkt ten aanzien van ingekomen stuk B2, de brief over de natuurontwikkeling in het centraal gebied van LOFAR, op dat hij dit stuk voor de volgende vergadering wil agenderen.

De VOORZITTER merkt op dat dit stuk voor de volgende vergadering zal worden geagendeerd.

De heer SLAGTER had hetzelfde voorstel. Wellicht dat hij samen met de VVD iets kan bedenken.

De heer WIERINGA wil ingekomen stuk A2 voor de eerstvolgende vergadering op de agenda zetten.

De VOORZITTER zegt toe dat dit stuk namens DrentsBelang voor de volgende vergadering zal worden geagendeerd.

6. Rondvraag

De heer SMIT heeft een vraag over de vuilverbranding in Coevorden. Er ligt op dit moment een bouwvergunning voor het turbinegebouw ter inzage bij de gemeente Coevorden en het gaat over een turbine die zijn warmte ontleent aan de afvalverbranding die aan de Duitse kant staat. Van de gemeente Coevorden heeft hij begrepen dat ten aanzien van de milieuvergunning in overleg met de provincie is besloten dat de gemeente het bevoegd gezag zou zijn en hij vraagt hoe deze activiteit zich verhoudt met de uitspraak van het college dat de afvalverwerkingsverbrandingscapaciteit in Drenthe niet meer zal toenemen. Op grond waarvan is besloten dat de gemeente Coevorden voor wat betreft de milieuvergunning het bevoegd gezag is?

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij het antwoord op de tweede vraag van de heer Smit schuldig moet blijven. Dit antwoord zal zij de heer Smit schriftelijk doen toekomen. Het antwoord op de eerste vraag is dat spreekster zich niet kan herinneren dat het college formeel heeft aangegeven dat de verbrandingscapaciteit in de provincie Drenthe voldoende is, want dat mag het college niet eens. Dat mocht vroeger wel, maar dat wordt tegenwoordig via een aantal tussenstapjes door het Rijk in het landelijk afvalplan geregeld. Sinds de grenzen per 1 januari 2007 open zijn is de sturing op die hoeveelheid helemaal weg, dus daar heeft spreekster geen formele afspraken over gemaakt. Iets anders is dat er vanuit het college sprake is van een kritische vraagstelling in de richting van Essent Milieu en de kritische beoordeling van aangevraagde milieuvergunningen.

De heer SMIT merkt op dat volgens zijn informatie mevrouw Klip in de staten heeft gezegd dat de verbrandingscapaciteit in Drenthe niet meer zou toenemen.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit een heel politieke discussie is, maar dat de strijd over de vraag of de provincie gaat over de capaciteit op het grondgebied van de provincie een aantal jaren geleden al is

gevoerd. Vroeger was dat wel zo, maar dat is niet langer het geval. Spreekster kan zich niet herinneren dat zij formeel heeft gezegd dat dit de mening van het bestuur van de provincie Drenthe is. Dat zou formeel ook niet juist zijn, maar iets anders is of de provincie het wenselijk vindt, welke voorwaarden er aan de vergunning worden gekoppeld en hoe dat met bestemmingsplannen zit, maar dat is een ander aspect dan dat de provincie formeel een uitspraak mag doen over de omvang van de verbrandingscapaciteit op het Drents grondgebied.

7. IPO-aangelegenheden

Er worden geen vragen gesteld of opmerkingen gemaakt naar aanleiding van IPO-aangelegenheden.

8. Verslag van de vergadering van de stuurgroep regio Groningen-Assen 2030 van 16 november 2006

De heer BAAS draagt de regio Groningen-Assen een warm hart toe. Het is een belangrijke ontwikkeling die vooral met kracht moet worden voortgezet. Er moet naar worden gestreefd dat de ambities die daarin zijn vastgelegd worden gerealiseerd. Mede uit zorg daarover heeft hij het verslag van de stuurgroepvergadering van de regio laten agenderen, vooral met betrekking tot de presentatie die is gehouden over de woningbouwmonitor. Over het verslag wil hij een aantal opmerkingen maken en een zestal vragen stellen. Vijf van die vragen zijn vooral voor het college en één vraag betreft de gehele commissie. Er ontstaat een groot verschil tussen de harde en zachte woningbouwplannen van deelnemende gemeenten. Dat is een verschil dat steeds groter wordt. Veel plannen die volgens de gemeente gerealiseerd gaan worden blijken procedureel nog niet afgerond te zijn. Een reële inschatting geeft kort aan dat het om 7.500 woningen gaat. Een aantal gemeenten en niet de minsten, lopen duidelijk achter de planvorming. Daarentegen zijn er ook enkele gemeenten, zoals Assen en Slochteren, met een overschot aan harde plannen. Het is ook slecht bij te houden hoe de toekomstige ontwikkeling zal zijn en dat wordt in de presentatie als zorgwekkend omschreven. Wat hem betreft rijst hieruit een beeld dat er sprake is van stagnatie in de voortgang van de woningbouwopgave en ook rijst bij hem de vraag of er tussen de betreffende gemeenten wel voldoende afstemming bestaat en of zij niet allemaal min of meer de neiging hebben om hun eigen koers te varen. In de conclusies van de presentatie staat vermeld dat er geen reden tot optimisme is. Weliswaar is er groei maar er zijn onvoldoende zowel zachte als harde plannen. Vervolgens wordt een aantal knelpunten genoemd, zoals stilstand met en zonder reden, het niet altijd nakomen van afspraken, wat zonder sanctie wordt getolereerd en onduidelijkheid over de mate waarin doelstellingen zullen worden gehaald. Ook dit is voor spreker aanleiding tot twijfel over de voortgang, de onderlinge afstemming en coördinatie. Van de te ondernemen acties die moeten worden verricht om de zaak weer goed in de benen te krijgen, werken enkele wel en bij andere acties blijkt twijfel over de effectiviteit. Ten slotte is te lezen dat op de bijeenkomst van de stuurgroep de heer Swierstra opmerkt dat de vraag steeds dichterbij komt of de ambitie van de regiovisie ook werkelijk realiseerbaar is in aantallen, maar ook in kwaliteit. Bij hem rijst het beeld dat er op verschillende fronten sprake is van stagnatie, dat gemeenten min of meer hun eigen gang gaan en dat er sprake is van onvoldoende sturing en coördinatie. Ook valt uit het geheel op te maken dat sommige gemeenten in hun maag zitten met de aan hen gestelde opgave en andere gemeenten best wat meer zouden willen. Op basis van zijn bevindingen komt hij tot de volgende vragen. Is zijn indruk juist dat de regio Assen-Groningen voor wat betreft de woningbouwopgave in een aantal opzichten stagneert? Hoe transparant zijn de deelnemende gemeenten ten aanzien van hun plannen en de realisering daarvan? In hoeverre is de stuurgroep bij machte zijn sturende en coördinerende rol waar te maken? Is/wordt er nagedacht over een eventuele verschuiving in taakstellingen als blijkt dat sommige gemeenten veel meer en anderen veel minder dan hun opgave blijken te kunnen halen? Hoe groot is eigenlijk de flexibiliteit? Kan de gedeputeerde aangeven hoe dichtbij zijn vraag is ten aanzien van de ambities van de regiovisie zoals spreker dit heeft geciteerd? Bij de regiovisie betrokken Drentse burgemeesters maakten recent soms wat schampere opmerkingen over het provinciaal beleid zoals dit is vastgelegd in het POP. Dit mede vanwege hun ambities met betrekking tot hun woningbouwopgave. Dat provinciaal beleid werd onlangs ook ter gelegenheid van het debat met

de Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD) onder vuur genomen, niet in het minst door sommige statenleden. In hoeverre houden de staten de rug recht - wat iets anders is dan starheid en onbuigzaamheid - indien blijkt dat gemeentelijke woningbouwambities ook in het kader van de regio Groningen-Assen zouden kunnen leiden tot inbreuken op het vastgestelde beleid?

De heer SLAGTER dankt de heer Baas voor de grondige onderbouwing, die spreker ondersteunt. Zelf heeft hij ook nog een aantal opmerkingen. Tot nu toe heeft hij steeds de algemene lijn en het antwoord van de heer Swierstra gehad dat de provincie zich moet blijven richten op de vastgestelde aantallen, want als deze worden losgelaten is de sturing weg en dan bestaat er een kans dat de productie nog meer gaat zakken. Die lijn is hem steeds voorgehouden en er wordt steeds over gepraat dat er zo'n grote druk zit op de haalbaarheid. Indien hij de verslagen leest ziet hij steeds dat doelstellingen niet worden gehaald. Welke rol spelen de gemeenten in dit proces? Zijn zij in staat om de volumes te halen en zijn zij überhaupt van goede wil om die volumes te halen? Dat is steeds onduidelijk in het proces. Welke rol speelt de omgevingskwaliteit? Zijn gemeenten niet in staat om voldoende ruimte te scheppen omdat de omgeving dat niet toestaat en houdt dat de discussie vast? Varen projectontwikkelaars en bouwondernemers hun eigen koers? Maken zij eigen afwegingen die niet in de lijn van het verhaal passen? Hoe zit het met de doelgroepen die de provincie zo graag wil bedienen, zoals de woonzorggroepen en de huursector? Spreker heeft het idee dat ook deze vraag in de knel komt bij dit proces en dat blijkt ook uit de cijfers die spreker heeft gezien. In hoeverre is deze gang van zaken een onderdeel van de structurele problematiek die er in Drenthe is? In de overzichten is te zien dat tussen 2000 en 2006 maar 30% van de berekende toename is gehaald? In hoeverre maakt dit hele proces daar onderdeel van uit? Hij stelt de staten voor om zelf een onderzoek in te gaan stellen naar wat er aan de hand is en waarom zaken niet worden gehaald. Hij heeft nu het idee dat staten te maken hebben met deputeerden die heel veel aan windowdressing doen en hem niet alles van de werkelijke problematiek laten zien.

De heer PETERS was heel blij dat de ChristenUnie dit onderwerp heeft geagendeerd, aangezien hij op de informatiebijeenkomst van 30 januari 2007 min of meer werd geconfronteerd met meer vragen dan antwoorden. Dit soort bijeenkomsten voldoet op zich wel omdat statenleden in de gelegenheid zijn om daar meer informatie te krijgen dan alleen op papier. Hij is op zich heel blij met deze bijeenkomst, maar hij merkt ook dat er spanning zat tussen de verschillende partners van de regiovisie. Als spreker het verslag leest is het een soort van omschrijving waarmee heel voorzichtig moet worden omgesprongen omdat er veel verschillende belangen zijn van gemeenten en een grote politieke gevoeligheid. Dat snapt hij ook wel, aangezien zoveel partners in een groot project participeren. In het verslag valt hem de opmerking van de gedeputeerde op dat hij meer signalen heeft gehoord op antwoorden van de burgemeesters en dat hij dacht het goed was om een inventarisatie te gaan maken van alle politieke inschattingen. Wat is het doel daarvan en is dat al gebeurd? Het lijkt spreker namelijk wel heel belangrijk dat inzichtelijk wordt waar nu al die agenda's staan van al die verschillende gemeenten, aangezien hij toch spanning ziet. Afgelopen zaterdag stond in het Dagblad van het Noorden een artikel over Roden/Leek, waarin een collegelid een voortijdige ontboezeming deed. De vraag is of de informatie die in dat krantenartikel staat, juist is en of het inderdaad voortijdig en vroegtijdig is geweest, anders dan de afspraken die er zijn gemaakt.

De heer BOSSINA merkt op dat voor de VVD de afspraken gelden die er zijn gemaakt bij de actualisatie van de regiovisie in 2004. Alle partijen hebben zich daaraan gecommitteerd en spreker heeft geen geluiden gehoord dat partijen willen afhaken op dit moment en de afspraken willen openbreken op welk punt dan ook. Over de uitvoering zal nog wel het nodige gesteggeld worden en dat gesteggel is al begonnen. Er heeft een artikel in het Dagblad van het Noorden gestaan waarin gedeputeerde Haarsma haarscherp aanwijst waar de woningen tussen Roden en Leek gebouwd gaan worden. Even daarna voelde de burgemeester van Noorderveld zich geroepen dat bericht te corrigeren, in die zin dat hij zei dat daar geen grote wijk komt, maar dat er wordt gebouwd rondom de kernen, terwijl de gemeenteraden zwijgplicht is opgelegd over dit onderwerp. Voor bestuurders geldt dit kennelijk niet. Er is dus sprake van twee verschillende lezingen die niet complementair zijn, dus een van tweeën zou waar kunnen zijn.

Welke is dat? Heeft gedeputeerde Haarsma zich uitgesproken namens het gehele college, of was het een slip of the tongue? Hoe zit dat? Dit verschil van inzicht kan in ieder geval weer de nodige vertraging opleveren in de uitvoering van de plannen die iedereen snel gerealiseerd wil zien.

De heer KUIPER wijst erop dat tijdens de bijeenkomst met de BOKD de vraag is gesteld of de rode contouren ook heilig zijn. De provinciale instantie is echter de voorschrijvende instantie en door middel van het statenbreed gedragen POP bepaalt de provincie op dit vlak de kaders. In het POP staat dat de rode contouren uitgangspunt zijn voor verder handelen. Als de gemeente dan bij de provincie komt om daarover te spreken dan is het ook zaak om daar zorgvuldig naar te kijken, maar de provincie blijft de voorschrijvende instantie. Indien gemeenten dan iets te onderhandelen willen hebben moeten zij ook iets te bieden hebben, maar dat hebben zij nauwelijks omdat er goed is nagedacht over de rode contouren en die moeten wat hem betreft eerst maar eens zo op de kaart blijven staan.

De heer SMIT vraagt hoe erg het is dat de woningbouwproductie achterblijft, dit in het licht van de prognose van de bevolkingsontwikkeling en het feit dat een aantal Drentse gemeenten binnenkort met een krimpende bevolking te maken krijgt.

De heer WIERINGA merkt op dat in het verslag van de stuurgroep Groningen-Assen van 16 november 2006 op pagina 3 wordt gesteld dat er een enorme hoeveelheid woningen waarvan verwacht werd dat deze in 2007 zou worden gebouwd, wordt doorgeschoven naar 2008 en deels naar 2009. Het verschil in 2007 tussen harde en zachte plannen is 1.200 woningen en in 2008 is het verschil enorm opgelopen naar 4.600. In de vorm van harde plannen is het aantal 14.500 woningen, terwijl dit er 22.000 zouden moeten zijn. Dit betekent een tekort van te bouwen woningen van 7.500 woningen in totaal in de regio. Op pagina 4 wordt gesteld dat Haren zacht achterloopt, maar zacht achterlopen kan niet. Het betekent dat onbekend is waar de betreffende woningen moeten worden gebouwd. Verder wordt gesteld dat dit probleem voor meerdere gemeenten geldt. Kan de gedeputeerde aangeven welke gemeenten dit zijn en op welke manier de tekorten van de locaties voor 7.500 woningen daadwerkelijk worden opgelost voor 31 december 2009?

De heer LANTING merkt op dat de regiovisie een vrijwillige samenwerking is, dus iets afdwingen kan niemand. Dan is de vraag wat de taken en bevoegdheden van de provincie zijn en wat de provincie daar mee kan. Daaruit voortvloeiend wil hij weten of het aan de provincie ligt dat daar bepaalde zaken niet gebouwd kunnen worden of geeft de provincie daarvoor te strenge aanwijzingen? Over de sociale bouw hoort hij dat in de noordelijke gemeenten buiten Groningen graag de wat beter betaalde mensen willen wonen, terwijl die gemeenten ook graag 30% sociale bouw willen. Zit daar een belemmering?

Mevrouw HAARSMA is aangesproken op het krantenartikel. Zij maakt duidelijk dat het Wijkengebied voor dit college altijd de mogelijkheid heeft geboden om daar woningbouw te realiseren. Dat laat onverlet dat het hele gebied via een milieueffectrapportage (MER) moet worden onderzocht op de vraag of dat inderdaad mogelijk is. De provincie heeft beoordeeld dat het Wijkengebied bij uitstek het gebied is waar een substantieel aantal woningen kan worden gebouwd. Dat heeft spreekster nooit onder stoelen of banken gestoken en dat is dan ook wat zij heeft gezegd. Als het gaat om de vraag van de heer Wieringa naar al die gemeenten, dan kan zij de heer Wieringa op dit punt niet bedienen, want spreekster zit niet in de stuurgroep.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat hij vice-voorzitter van de stuurgroep is, maar hij vervult daarin de bestuurlijke rol namens de provincie Drenthe, samen met mevrouw Edelenbosch. De overige collegeleden zijn verantwoordelijk voor de verschillende sectorale onderdelen, waarbij spreker zelf de vooruitgeschoven positie inneemt met betrekking tot alles wat met verkeer en vervoer te maken heeft. Dat zijn allemaal zaken die in hun samenhang van groot belang zijn. Het is heel goed dat de heer Baas de verslagen goed heeft gelezen en zich afvraagt wat er nu eigenlijk aan de hand is, want dat biedt de mogelijkheid om een discussie te voeren, wat minder het geval was tijdens de grote voorlichtingsbijeenkomst

die er is gehouden. Die bijeenkomsten moeten vooral worden gehouden maar zullen in de toekomst nog vaker wat sectoraal ingekleed moeten worden met interactie om te kijken waar het nu precies zit en waar de provincie staat.

De heer BAAS merkt op dat die bijeenkomst als nadeel had dat het onderwerp waar het nu over gaat, daar nauwelijks aan de orde is geweest.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat er op zich wel veel mensen waren bij die bijeenkomst, maar er is altijd het probleem van verschillende vormen van informatieniveaus bij de betrokkenen. Er waren mensen bij die bijna helemaal nieuw waren en anderen die er veel dieper in zitten en veel gericht over dit soort zaken kunnen discussiëren. Het signaal is volstrekt helder en spreker zal dit ook meenemen. De regio Groningen-Assen is niet zomaar een samenwerkingsverband, maar functioneert op basis van vrijwilligheid. Die vrijwilligheid is nadrukkelijk beleden, want indien de problematiek van een grote stad en een samenhangend sociaaleconomisch gebied op een goede manier moet worden opgelost, dan zullen gemeenten en provincie met elkaar moeten samenwerken. Dit afwerken via WGR+-achtige regelingen leidt echter meer tot bestuurlijke Hoekse en Kabeljauwse twisten dan dat het gaat over de inhoud en dat is ook de reden dat dit vooral op basis van vrijwilligheid gebeurt. Dat leidt er wel toe dat er heel erg moet worden gemanoeuvreed en gestuurd om datgene wat iedereen wil ook voor elkaar te krijgen. Bij woningbouw is dat buitengewoon weerbarstig, want dat is en blijft een primaire verantwoordelijkheid van de gemeenten, hoezeer de staten ook in het POP vaststellen wat de wenselijkheid is, dat vervolgens ook in regioverband bevestigen en taakstellingen afspreken. Het is uiteindelijk de gemeente die daar in de vorm van een ontwerp-opgave mee aan de slag moet. Dat is ook te zien in de discussie over Leek en Roden, want daar is een aantal woningen aan toebedeeld, maar vervolgens is de vraag hoe dat nu wordt gedaan. Het college zit dan ook niet zelf persoonlijk in die stuurgroep, want de gemeente en de lokale samenleving moet uitmaken hoe die keuzes uitvallen. Het is nog maar sinds kort dat de provincie zich afvraagt of er ook in wordt geslaagd om die ambitie van de regio ook werkelijk waar te maken en die ambitie is inmiddels om het nationaal stedelijk netwerk, de regio Groningen-Assen, een dusdanige ontwikkeling te geven dat daarmee de sociaal-economische ontwikkeling in Drenthe en Noord-Nederland maximaal vormgegeven zal worden en daarmee ook invulling kan worden gegeven aan hoe de eigen provincie in te richten. Dat raakt de discussie over rode contouren, of die rode contouren heilig zijn en hoe voorzieningen en infrastructuur worden geconcentreerd. De vraag die daarbij speelt is waarbij niet en waarbij wel wordt gebouwd en hoe dat zo mooi mogelijk gebeurt. Hoe mooi die afspraak ook wordt gemaakt zit daarin altijd een geweldig spanningsveld. Enerzijds is dat in de gemeenten, want die hebben al een langlopend lokaal beleid en lopen aan tegen hun eigen gemeenteraad en belangengroepen die vanuit plaatselijk oogpunt een bepaald belang en opvatting hebben, terwijl deze in strijd zijn met het totaal. Dat zal moeten worden overbrugd en dat is een heel lastige. Dat maakt ook de positie van de gemeenten lastig, want deze blijven autonoom, maar handelen binnen het POP en dergelijke. Een ander lastig punt voor de gemeenten is dat zij de ruimtelijke opgave moeten inpassen in het totaal van ruimtelijke opgaven, waarbij zij ook vaak te maken hebben met de positie van het grondbedrijf in de gemeente en wat zij wel of niet kunnen waarmaken en waar zij tegenaan lopen in allerlei bestemmingsplanprocedures van allerlei aard en soort. Verder is van belang hoe de bouwers hierin staan, want dat zijn de projectontwikkelaars met hun eigen belang en hun eigen posities van lang geleden, want projectontwikkelaars kopen vaak ver van tevoren grond omdat zij inschatten waar er ontwikkelingen zullen komen. Een zelfde positie hebben de woningbouwcorporaties die als grote belangwekkende en machtige partijen een heel zelfstandige positie en rol vervullen op het gebied van ontwikkeling. Weliswaar gebeurt dit uit een wat andere maatschappelijke betrokkenheid dan de commerciële ontwikkelaars, maar als het gaat om de praktijk van het dagelijks handelen zit daar vaak niet zo heel veel verschil tussen. Daar is veel overleg mee, maar het betekent wel dat gemeenten met handen en voeten zijn gebonden en dat het hard en duidelijk maken van plannen uit het oogpunt van tegengaan van speculatie niet altijd even verstandig is, laat staan om daar al te veel lawaai omheen te maken. Dat hele conglomeraat verklaart voor een deel waarom er hier en daar wat onduidelijkheden zitten en dat zit soms allemaal vast op onderdelen van onderhandelingsposities die gemeenten innemen, zowel naar de eigen gemeenteraad

toe als binnen de gemeenteraad en naar buiten toe in de richting van de ontwikkelaars, Er zit ook vaak een financiële kant aan, niet alleen ten aanzien van de exploitatie van het bestemmingsplan op zich, maar ook hoe dit zich verhoudt tot datgene wat er aan voorzieningen moet komen, zoals de infrastructuur, de exploitatie van het openbaar vervoer, waarbij in deze regiovisie een veel nadrukkelijker koppeling tussen al die aspecten is aangebracht en de ruimtelijke keuzes die daarbij moeten worden gemaakt. Dat leidt natuurlijk tot spanningen. Hij vroeg zich op enig moment af of de provincie op de goede weg zat en op dat punt stelt hij vast dat het in deze provincie niet zo heel veel anders is dan in de rest van Nederland. De problematiek van de woningmarkt is al decennialang heel weerbarstig, waarbij de gerealiseerde aantallen vaak sterk afwijken van de doelstelling die ook het rijk zich heeft gesteld. Dat geldt ook hier en dat heeft met al die dingen te maken die hij zojuist schetste. Wanneer vervolgens daarbij ook nog eens de discussie komt over de voortdrijving van de woningbouwprognoses, dan ziet hij dat in elkaar overlopen. Aan de ene kant heeft de provincie een zware taakstelling op zich genomen in de regio omdat de provincie ook wil groeien. Het gaat dus niet om een oplossing van een probleem dat er nu is, want de provincie heeft de ambitie om met dat gebied vooruitgeschoven iets extra's te doen, dus daarmee worden per definitie niet alleen de woningbouwrends gevolgd. Aan de andere kant ziet hij dat belanghebbende partijen die trends gebruiken om in hun discussie de uitkomst ervan te beïnvloeden die hen op het microniveau in de eigen gemeente en wijk voor problemen stelt. Die dingen lopen door elkaar. Zo is onlangs voor het Noorden het nieuwe woningbouwprogramma vastgesteld en dat is gebeurd met deskundigen vanuit de gemeenten en beide provincies. Daarbij is bij meerdere gemeenten gebruik gemaakt van demografische ontwikkelingen en gegevens zoals de gemeenten die in huis hebben, maar ook externe deskundigen. Daar komt discussie over en dan wordt er de vraag gesteld of dit nog nodig is omdat de bevolking krimpt. Dan komt daar vervolgens een landelijk rapport van Derksen overheen, waarin staat aangegeven dat de teneur van bevolkingsgroei is dat deze afvlakt en dat er zelfs een daling komt. Daarover is een symposium geweest en een aantal commissieleden is daar geweest om de vraag beantwoord te krijgen wat dit nu betekent voor de regio Groningen-Assen. De analyses van de heer Derksen en die van de provincie zelf hebben ertoe geleid dat voor de middellange termijn de prognoses voor de regio Groningen-Assen moeten blijven gehandhaafd, zowel vanuit de demografische ontwikkeling als vanuit de politieke drijfveer dat partijen iets met deze regio willen. Hier moet inderdaad een aanvulling op worden gegeven en velen herinneren zich nog de discussie van een aantal jaren geleden waarbij werd aangegeven dat inwoners en woningbouw van groot belang zijn voor de economische ontwikkeling van het noorden en natuurlijk ook voor het elders in de provincie op een goede manier gestalte kunnen geven aan de verhouding mal/contramal. Indien de provincie die ambitie wil blijven onderschrijven zal er heel sterk moeten worden gekeken of de provincie dat wel redt en daarom is daarop de woningbouwmonitor gezet en is afgesproken met de gemeenten om dat toch te monitoren, onlangs dat dit een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat monitoren gebeurt om de problemen inzichtelijk te maken en te kijken of er wordt uitgekomen in de buurt van de taakstelling. Dat alleen al heeft een belangrijk sturend effect tot gevolg, want de discussies daarover worden gevoerd en voor het eerst ligt er een uitgebreid verslag voor in de vorm van de tweede monitor. Van de eerste monitor was nog helemaal weinig te zeggen. Alle gemeenten krijgen nu scherp in beeld waar hun problemen zitten en worden er scherp op aangesproken om ook al die gegevens te verstrekken. Niet alle gemeenten hebben toegesneden op de vraag die vanuit de regio wordt gesteld hun huishouding helemaal op orde. Daar is ook nooit op die manier om gevraagd want daar speelde een heel andere drive bij. In die zin mag niet per definitie het verwijt naar de gemeenten klinken dat zij niet op ieder gegeven moment alle gegevens op tafel kunnen leggen zoals de provincie dat wil. Dat zal wel steeds beter worden omdat de gemeenten ook wel inzien dat deze wijze van benaderen ook voor de gemeenten van groot belang is. Tussen gemeenten zitten dan ook grote verschillen in de redenen waarom zij wel of niet de aantallen halen. In de stuurgroep heeft spreker gevraagd hoe het met het totaal zit en of de provincie haar ambities nu eigenlijk haalt. Die vraag heeft spreker gesteld om daarmee bevestigd te krijgen dat er inderdaad sprake is van een ambitie en dat wanneer de optelsom van het achterlopen gaat leiden tot de conclusie dat de ambitie niet wordt gehaald, er sprake is van een politiek probleem waar iets op gevonden moet worden. Dat betekent dat er een strakkere sturing op de gemeenten moet worden gezet om de taakstelling te halen, of dat er bijvoorbeeld kan worden geschoven met de aantallen waar de heer Baas zojuist op

doelde. Dat zou een gevolg kunnen zijn en daartoe dient niet lichtvaardig te worden besloten. Die conclusie is op dit moment ook nog niet getrokken en wanneer dat wel gebeurt wordt er wel een dominosteen uit het hele bouwwerk van de verdeling van de aantallen gehaald. Op dit moment is dus nog steeds het uitgangspunt dat de taakstelling gehandhaafd blijft, dat de gemeenten moeten aangeven en zorgen dat zij die halen en dus als de wiedeweerga met hun ontwerpogaves bezig moeten.

De heer SLAGTER vraagt wanneer het moment van daadwerkelijke afweging of de cijfers moeten worden heroverwogen dan komt.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat bij iedere volgende monitor de stuurgroep zich ervan zal moeten vergewissen wat de stand van zaken ten opzichte van de taakstelling op dat moment is en ook met enige regelmaat zullen de ambities moeten worden getoetst aan de algemene demografische gegevens. De ambitie kan immers wel zijn om zoveel duizend woningen in dit gebied erbij te bouwen en daarvoor kan alle aandacht op dit gebied worden gericht ten koste van andere gebieden, maar dit zal wel ieder moment moeten worden herijkt op realiteitswaarde. Dat gebeurt om de twee jaar in ieder geval, maar dat zal bij iedere nieuwe monitor opnieuw moeten worden herijkt. Dit zal moeten worden herijkt op het moment dat de discussies in de onderscheiden gemeenten in een afrondende fase komen. Leek en Roden zijn al even genoemd. Kijkend naar de gesignaleerde problematiek, dan uit deze zich in belangrijke mate in de provincie Groningen en veel minder in de provincie Drenthe. Dat betekent niet dat er in Drenthe niets hoeft te worden gedaan, want er is in Leek/Roden sprake van een forse opgave, maar de vraag daarbij is waar dat dan moet gebeuren. De vraag van waar dit moet gebeuren is aan de ene kant de uitkomst van de werkopgave en de werkateliers die Leek en Roden daar samen hebben en de communicatie daarover met de bevolking en anderzijds het overleg tussen de beide gemeenten en de beide provincies. Dat doen mevrouw Haarsma en spreker samen voor dit verhaal en zo nu en dan mevrouw Edelenbosch ook, want daar zitten allerlei landschapsaspecten aan vast, maar ook hoe omgegaan wordt met het provinciaal omgevingsplan. Daarin brengt de provincie het belang ten aanzien van infrastructuur en openbaar vervoer in, want die spelen een belangrijke rol in die keuzes. Tevens wordt het belang van de omgevingskwaliteit van landschap, water en milieu ingebracht zoals die in het POP zijn vastgelegd. Het zal dus niet zo kunnen zijn dat de gemeente op om zichzelf legitieme redenen andere keuzes maakt dan in het POP verstandig of haalbaar wordt geacht, want anders ontstaat een conflict met de staten en dat is niet de bedoeling. Het is een buitengewoon lastige materie waarmee hij enerzijds heel open om probeert te gaan, maar anderzijds zo voorzichtig probeert op eieren te lopen dat zij niet breken en dat niet in de voorfase al allerlei mogelijke publieke discussies worden gevoerd over wat en waar precies. Hij raadt de commissie dan ook aan om op dit moment niet al uitvoerige discussies te gaan wijden over waar nu exact hoeveel woningen komen tussen Leek en Roden. Het zou erg onverstandig zijn, want daarmee verpolitiseert het in een proces waarbij juist inhoudelijk zorgvuldige afwegingen moeten worden gemaakt en ook de gemeenteraden van de betreffende gemeenten ervan doordrongen moeten zijn dat er een eigen belang vanuit de gemeente is, maar ook een collectieve verantwoordelijkheid. Als die collectieve verantwoordelijkheid niet goed wordt ingevuld, dan zal het resultaat zijn dat er enerzijds geen invulling wordt gegeven aan de ambitie van het stedelijk netwerk en de daaruit voortvloeiende economische groei zoals die is afgesproken en anderzijds zou er dan sprake zijn van een optelsom van allerlei suboptimale beslissingen op allerlei mogelijke onderdelen per bestemmingsplan, per landschapsgebied, per infrastructuur en per openbaar vervoer. Dat moet dus absoluut niet en dan is dit een uitermate subtiel spel dat burgemeester Van der Laan ertoe verleidde uit te spreken dat dit het moeilijkste probleem uit zijn gehele carrière was. Het is een lastig probleem, maar hij wil deze ambitie blijvend onderschrijven en op deze voorzichtige manier doorgaan en via de sturing door de stuurgroep zal ervoor worden gezorgd dat het zelfsturende vermogen van de gemeenten daarmee extra nadruk krijgt. In die zin is hij dan ook optimistisch dat de ambities worden verwezenlijkt, maar zijn vraag tijdens de vergadering van de stuurgroep was erop gericht dat dit scherp op tafel komt, zodat de juiste keuzes kunnen worden gemaakt.

TWEEDE TERMIJN

De heer BAAS had de bedoeling om deze gedachtewisseling uit te lokken en te kijken hoe het ervoor staat. Deze provincie is deze ambitie aangegaan en dan dient de provincie ook alles uit de kast te halen om die ambitie waar te maken. Dat daar heel veel voetangels en klemmen onder liggen is spreker wel duidelijk, maar het gaat hem erom hoe in wijsheid met elkaar, juist als het gaat om sturing, in goed overleg op basis van argumenten verder kan worden gekomen. Het is weliswaar vrijwillig maar een convenant wil toch zeggen dat partijen zich verbonden hebben. Als het dan al niet een bestuurlijke verplichting is, dan is het nog altijd een vrijwilligheid die iets meer inhoudt dan alleen maar vrijblijvendheid. Spreker is blij met het grootste deel van de beantwoording. Spreker heeft de vraag die hij van de heer Swierstra heeft geciteerd uit het verslag ook opgevat als een scherp houden van de partners in het overleg. Er kan een keer een moment komen waarin er moet worden overlegd of het nog wel haalbaar is wat er aan ambitie op papier is gezet. Er blijft nog een aantal dingen over en dat heeft toch te maken met die transparantie. Uit het oogpunt van het financiële aspect en om te voorkomen dat projectontwikkelaars kunnen gaan speculeren, beseft spreker dat de provincie niet altijd het achterste van haar tong kan laten zien, maar hij vindt wel dat gemeenten in vertrouwelijkheid in de richting van de stuurgroep zo transparant als maar enigszins mogelijk is zouden moeten zijn. Daarover mag geen twijfel bestaan, want partijen hebben zich aan elkaar gecommitteerd en dat houdt in dat er zo open mogelijk als maar enigszins kan, moet worden gewerkt. Wat dat betreft wil hij van de gedeputeerde duidelijker horen of die transparantie bij de gemeenten wel aanwezig is. Een tweede vraag heeft te maken met de rode contouren. Van een van de burgemeesters in Drenthe heeft hij gehoord dat deze het convenant een aantal jaren geleden alleen maar heeft ondertekend om zich niet aan de contouren te hoeven houden. Indien dat zo is, dan wordt er al een belangrijk fundament onder het POP vandaan gehaald en als hij statenleden hoort zeggen in een discussie dat rode contouren opgeefbaar zijn indien burgers hard genoeg roepen, dan denkt hij dat niet geloofwaardig is indien de staten van Drenthe zeggen te staan voor hun ambitie, terwijl de staten ten aanzien van overeenkomsten waar de staten zelf ja tegen hebben gezegd, zo snel door de knieën gaan.

De heer SLAGTER heeft in zijn eerste termijn iets gezegd over onduidelijkheden in het proces en de heer Swierstra heeft die onduidelijkheden nog weer eens beschreven, maar spreker vindt nog niet dat daarmee de transparantie is toegenomen, want de provincie bevindt zich ten opzichte van de participanten die opereren in het veld in een afhankelijke positie. De vraag is of gemeenten in staat zijn om dat te realiseren wat de provincie graag wil. Dat geldt voor woningbouw, maar ook voor het Kolibri-project. De provincie blijft daarbij heel erg afhankelijk van het collectieve verantwoordelijkheidsgevoel in het gebied. Hij hoopt dat bestuurders op dat niveau gaan acteren en dat het collectief gevoel gaat prevaleren boven het gemeentelijk belang. Spreker denkt dat dit een van de grootste knelpunten is.

De heer PETERS merkt op dat de heer Slagter zojuist zei dat hij het van de gedeputeerde window-dressing vond. Is dat nog steeds het geval na het antwoord van de gedeputeerde?

De heer SLAGTER kan dat niet handhaven want de heer Swierstra heeft alle knelpunten die er liggen open en bloot beschreven en dat is op zich transparant. Met window-dressing bedoelt hij die bijeenkomsten waarin in krachtige bewoordingen allerlei grote woorden worden gebezigd, waarna die woorden blijvend worden gebezigd ondanks tegenvallende resultaten en problemen die worden gesignaleerd. Dat bedoelt spreker dan met window-dressing en dat is er wat hem betreft wel vanaf gevallen, maar de duidelijkheid of de doelen bereikt gaan worden die zijn gesteld, heeft spreker ook nog niet.

De heer PETERS sluit zich aan bij de woorden van de heer Slagter, want spreker heeft het idee dat nu individuele raadsleden en raadsfracties keuzes moeten gaan maken en dat die nu pas worden geconfronteerd met de gedachte dat zij moeten kiezen, terwijl zij al heel lang hebben zien aankomen wat er gaat gebeuren. Ten aanzien van de vraag van de heer Baas merkt spreker op dat deze provincie zeker

de rug recht moet houden. Dat geldt zowel voor de gedachte achter de regiovisie als de gedachte achter het POP, maar niet vanuit de gedachte dat alles vastligt en afspraak, afspraak is.

De heer BAAS vraagt of de heer Peters dit ook aan zijn fractiegenoten wil meedelen.

De heer SLAGTER merkt op dat mevrouw Mastwijk immers heeft gezegd dat de ronde contouren geheel bespreekbaar zijn. Dat hadden veel andere partijen overigens ook gezegd.

De heer PETERS is daar verbaasd over en kent de opvatting van mevrouw Mastwijk op dat punt niet. De CDA-fractie wil in dit opzicht de rug recht houden en nogmaals niet vanuit de gedachte dat alles in beton is gegoten en dat er niets is te veranderen, want er moet ook worden gekeken naar de kansen en als er echte problemen zijn in bestuurlijke keuzes dan moeten partijen ook meedenken over andere oplossingen.

De heer BOSSINA sluit zich aan bij de vraag van de heer Baas over de contouren. Hij is nieuwsgierig of er afspraken zijn gemaakt tussen een vertegenwoordiger van een Noorddrentse gemeente en de stuurgroep.

De heer KUIPER merkt op dat de provincie in een groot spanningsveld zit en dat er een aantal zaken is geconstateerd dat tot nu toe tot ontwikkeling is gekomen. In de toekomst zal zich dit verder ontwikkelen, maar het is moeilijk om dat te gaan voorspellen. De heer Swierstra noemde daarnet dat hier niet in alle openheid over ontwikkelingen in de woningbouw kan worden gediscussieerd, aangezien dit een proces bij projectontwikkelaars op gang kan brengen en kan beïnvloeden. Spreker vertrouwt er wel op dat wanneer er een discussie moet plaatsvinden over alles wat er in de toekomst gaat gebeuren, deze discussie ook in alle openheid moet en dat er geen dingen moeten worden tegengehouden omdat het een invloed heeft op de markt. Wat dat betreft is er vanuit D66 een opmerking gemaakt over bevolkingsprognoses en op 23 november 2007 wordt een bijeenkomst hierover in Roden belegd, waarin dit aspect ruimschoots mee kan worden genomen. Hij gaat ervan uit dat de teruglopende bevolking wel degelijk grote invloed heeft en in dat verband wijst spreker de heer Swierstra erop dat alles wat met de ontwikkelingen op de huizenmarkt heeft te maken in alle openheid besproken dient te worden. Dat geldt vooral ook voor de cijfers.

De heer WIERINGA merkt op dat in het verslag staat dat Haren v.w.b. de zachte plannen achterloopt en dat daar bij werd verteld dat niet dit niet mag en kan omdat dan niet bekend is waar de woningen gebouwd kunnen worden. Verder wordt vermeld dat er meerdere gemeenten zijn die zacht achterlopen en spreker vraagt welke gemeenten dat zijn.

De heer SWIERSTRA wijst erop dat de regiovisie een goed alternatief is geweest dat heel goed werkt. Als hij kijkt naar de ontwikkelingen die er in Nederland en in Europa zijn, dan is de toekomst aan de regio's. Dat daar goed wordt samengewerkt is dan een belangrijke zaak. Dit moet allemaal op basis van vrijwilligheid, hoewel dat soms wat lastiger is. Daarom vindt spreker dat er opdracht aan het college moet worden gegeven om zoveel mogelijk flexibiliteit te betrachten om de club zo goed mogelijk bij elkaar te houden, aangezien deze regiovisie zo belangrijk is voor de toekomst en voor de ontwikkeling van Noord-Nederland. De provincie dient zich daar maximaal voor in te spannen vanuit het grote belang van de regiovisie.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat vrijwilligheid en het redeneren vanuit de inhoud van het allergrootste belang is, want partijen dienen elkaar te overtuigen en ook de bevolking mee te krijgen. Locale autonomie dient dan ook blijvend hoog in het vaandel te staan, want anders ontstaat een volstrekt ander patroon en spreker ziet de discussie nog niet tot een goed einde worden gebracht om er een provinciaal bestemmingsplan of een structuurplan van te maken of andere dwangmiddelen toe te passen. De commissie dient zich te realiseren dat wanneer door de provincie een beroep wordt gedaan op de gemeen-

ten om hun collectieve verantwoordelijkheid te nemen, dat veronderstelt dat aan de lokale gemeenteraadsleden en bestuurders wordt gevraagd om over hun eigen drempel heen te stappen en naar andere dingen te kijken dan waar dat gemeenteraadslid in zijn visie wellicht voor is verkozen en waarvoor hij of zij in de verkiezingstijd beloftes heeft gedaan aan de kiezer. Het is gewoon een lastig proces om vast te stellen wat groen moet blijven en waar wel of niet gebouwd mag worden en dergelijke. Op het moment dat het college die oproep doet zullen de staten ook zelf moeten kijken hoe zij hierin staan en dat kan betekenen dat er op enig moment de discussie ontstaat over wat er precies in het POP is vastgelegd. Indien nu is te zien dat een aantal keuzes voorligt om de opgaves te vervullen, dan is de vraag of dat kan zonder ergens op gespannen voet te komen met een uitgangspunt of met een lijntje in het POP. Het zou kunnen dat daar op enig moment eens naar gekeken moet worden, maar daar is geen enkele afspraak over gemaakt want het POP is wat dat betreft volstrekt leidend in al die zaken. In die zin houdt het college bestuurlijk, maar ook de staten, de rug recht en wordt daar geen koehandel mee gedreven. Die indruk wordt echter wel gewekt indien een burgemeester aangeeft dat hij het convenant alleen heeft ondertekend in de vooronderstelling dat daarmee het POP en de rode contouren aan de kant kunnen worden geschoven. Bij een dergelijke afspraak is spreker nooit aanwezig geweest en zo'n afspraak zou ook niet moeten worden gemaakt.

De heer WIJBENGA merkt op dat de uitspraak van mevrouw Mastwijk niet anders was dan wat de staten over het POP hebben afgesproken, namelijk dat de rode contouren zoals die in het POP vast liggen kunnen worden verruimd op het moment dat er goede argumenten voorhanden zijn. Dat is wat er is gezegd en als dat niet is gezegd dan is dat wel bedoeld, maar daar moet ook wat het CDA betreft geen enkel misverstand over bestaan.

De heer SWIERSTRA antwoordt dat daarmee een behoorlijke mate van een eenstemmigheid is bereikt over hoe daarmee omgegaan moet worden, mits er wordt uitgegaan van de eerste opmerking van de heer Baas, namelijk dat de provincie de ambitie met betrekking tot de woningbouw overeind wil houden evenals de keuzes die in dat proces zijn gemaakt en die op dit moment leidend zijn voor de uitvoering. Indien er dan in de praktijk zich zaken voordoen die wellicht wat anders moeten, dan is daar nu juist de monitoring voor, want die maakt het al een stuk transparanter. De ervaring van spreker is dat de gemeentelijke bestuurders die hij aan tafel heeft, bereid zijn om daar transparant mee om te gaan, maar een deel van het probleem komt ook door de verschillende manieren waarop per gemeente de administratie wordt bijgehouden en er beleidsmatig wordt gestuurd. Het is voor een deel ook onvermogen om dat op dit moment op dezelfde manier te doen. Er wordt aan gewerkt, de provincie komt daarbij iedere keer een stuk verder en juist de spiegel van de monitoring en het elkaar confronteren met de consequenties voor het geheel is het beste sturende argument in de richting van al die gemeenten. Met inachtneming van de trends in de demografische ontwikkelingen, het beleid en de doelstellingen ten aanzien van de regio en de aantallen die daarbij horen, wordt er gepland en worden er keuzes gemaakt. De huizenmarkt bepaalt hoe snel die bestemmingsplannen vol lopen en wanneer fase 2 of fase 3 in aanbouw worden genomen. Op dat moment is het volstrekt logisch dat wanneer de huizenmarkt dicteert dat op een gegeven moment iets niet in uitvoering wordt genomen, dit ook eerst niet gebeurt, maar er is dan al wel een keuze gemaakt voor het moment dat de provincie weer op het spoor zit met de aantallen.

De heer KUIPER ging het om de openbaarheid van de discussie. Hoewel er bepaalde ontwikkelingen zijn waarvan de gedeputeerde zegt dat er voorzichtig en discreet mee dient te worden omgesprongen, breekt spreker toch vooral een lans voor het zoveel mogelijk in de openbaarheid voeren van discussies.

De heer SWIERSTRA is het daarmee eens, maar de heer Baas voegde er ook al aan toe dat bepaalde discussies op zijn minst in de vertrouwelijkheid van een stuurgroep gevoerd moeten kunnen worden. Dat is op zich helder en spreker kan zich ook voorstellen dat een statencommissie op enig moment zegt dat zij de deskundige van de woningbouwmonitor eens wil horen. In dat geval komt er dan toch iets meer uit dan weliswaar in een lang maar redelijk beperkt verslag valt te lezen. Het is wel van groot be-

lang om in de dialoog met elkaar te blijven, de knelpunten vast te stellen en van daaruit de dialoog te voeren met gemeentebestuurders waarmee de provincie in aanraking komt.

De VOORZITTER concludeert dat er op dit vlak nog veel te doen is, dat er vele belangen zijn van vele deelnemers in deze regiovisie, maar dat er ook vele kansen zijn. Daarom dienen deze staten actief te ondersteunen wat er in de regiovisie Assen-Groningen staat.

10. Brief van 25 januari 2007, kenmerk 2/5.1/2007000240 van het college van GS over Tussenbalans 2006 van de nota Energiek Drenthe

De heer LEEVER spreekt in namens de Raedthuysgroep. De Raedthuysgroep is een keten van bedrijven die zich bezighoudt met de realisatie van duurzame energieprojecten. De Raedthuysgroep is vooral actief op het gebied van biomassa en windenergie. Hij verwelkomt de visie van de provincie om in Drenthe actief te werken aan vermindering van de CO₂-uitstoot en duurzame energie moet daarin een zeer belangrijke rol vervullen. De in de Tussenbalans 2006 genoemde ambities voor 2007 op het gebied van biomassa juicht spreker van harte toe. Graag wil hij het komende jaar samen met de provincie en de Drentse gemeenten initiatieven ontwikkelen om te komen tot een aantal rendabele biomassa-projecten om zo de realisatie van de provinciale ambitie om via biomassa de uitstoot van CO₂ met 220 kiloton te verminderen, dichterbij te brengen. Om het klimaatprobleem het hoofd te bieden moeten naar de overtuiging van de Raedthuysgroep alle technieken om energie duurzaam op te wekken en waarmee significante besparingen worden bereikt, worden ingezet. Naar zijn mening is er geen ruimte voor keuzes, maar is het een kwestie van dat al die technieken worden gecombineerd. De luxe positie van keuzes kunnen maken is voorbij. Hij vindt het een gemiste kans dat in de Tussenbalans 2006 niet of nauwelijks wordt ingegaan op één van de meest veelbelovende vormen van duurzame energie, namelijk windenergie. Dit is een van de meest effectieve vormen van duurzame energieopwekking. Dat wordt inmiddels in veel landen ingezien en windenergie is een van de sterkst groeiende bedrijfstakken wereldwijd. Het initiatief voor de realisatie van een windpark in Coevorden ligt momenteel stil en het aantal turbines is teruggebracht tot drie. Dit betekent dat met dit windpark de Drente BLOW-taakstelling van 15 megawatt niet wordt gehaald. Bij de vaststelling van POP II op 7 juli 2004 hebben provinciale staten een motie aangenomen waarin gedeputeerde staten is opgedragen indien de realisering van het windpark op de locatie Coevorden niet mocht lukken voor 1 januari 2006, één of meerdere plaatsen aan te wijzen voor mogelijke alternatieve windmolenlocaties. Spreker is ervan overtuigd dat er in Drenthe prima locaties voorhanden zijn. Als provincie met veel potentieel voor windenergie biedt Drenthe veel meer mogelijkheden dan nodig zijn om 1% van de landelijke BLOW-doelstelling voor haar rekening te nemen. Zo heeft de dichtbevolkte provincie Zuid-Holland een BLOW-taakstelling van 205 megawatt. Zelf heeft deze provincie zich ten doel gesteld om in 2010 250 megawatt aan windenergievermogen te hebben gerealiseerd. Hiermee neemt zij ruim 16% van de BLOW-taakstelling voor haar rekening. Bovendien heeft Zuid-Holland in het licht van het post-Kyotobeleid een tweede doelstelling voor windenergie vastgesteld van in totaal minstens 350 megawatt in 2015. Zoals ook blijkt uit de provinciale kaart Zoekrichting plaatsing windmolens behorende bij de notitie Inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe, biedt in het bijzonder het Veenkoloniale gedeelte van de provincie Drenthe mogelijkheden voor de plaatsing van windturbines. Met haar echte verkavelingsstructuur en grote openheid vormen de Veenkoloniën een landschap dat zich bij uitstek leent voor windenergie. Lange tijd zijn de Veenkoloniën benut als energieleverancier, want dit gebied heeft een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van Nederland. Deze geschiedenis kan zich herhalen. De Veenkoloniën hebben de ruimte en de structuur om het landschap te benutten als leverancier van duurzame energie, waarbij spreker denkt aan biomassa en windenergie. De behoefte aan duurzame energie wordt daarbij steeds groter. De behandeling van de Tussenbalans 2006 en de Nota Energiek Drenthe biedt bij uitstek de gelegenheid om zich uit te spreken voor een ambitieuze doelstelling met betrekking tot windenergie. In het nieuwe regeerakkoord staan ook grote ambities ten aanzien van duurzame energie. Hij rekent erop dat de provincie deze ambities aangrijpt en de mogelijkheden van de Veenkoloniën en Drenthe gaat benutten. In het voorwoord van de Tussenbalans 2006 refereert mevrouw Klip aan de film "An inconvenient truth" van Al Gore. In zijn

gelijknamige boek zegt Al Gore over windenergie dat de markt al heeft besloten dat windenergie tot de meest marktrijpe en kosteneffectieve technologieën behoort om ons in de toekomst van energie te voorzien. De Raedthuysgroep rekent er dan ook op dat de provincie in 2007 ambitieus met het thema windenergie in Drenthe om zal gaan en dat de ambities op het gebied van biomassa dit jaar zullen worden gehaald. Een duurzaam Energy Valley ligt in het verschiet. Morgen komt de DVD van de film van Al Gore in Nederland uit en spreker zal ervoor zorgen dat de commissie en het college een exemplaar van deze DVD krijgen toegestuurd.

De heer HAIKENS constateert dat de heer LEEVER de rechtlijnigheid van de Veenkoloniën één op één vertaalt naar het plaatsen van windmolens. Waar komt dat vandaan? Op veel andere plaatsen ziet hij windmolens, bijvoorbeeld in Duitsland, en daar worden de windmolens ook in een rij geplaatst. Hij begrijpt niet waarom die structuur één op één wordt vertaald naar windmolens. Dat heeft niets met elkaar te maken.

De heer LEEVER antwoordt dat hij de Veenkoloniën zo'n geschikt gebied vindt voor windenergie omdat er sprake is van een rechte verkavelingsstructuur met lintbebouwing en heel grote tussenafstanden tussen het ene lint en het andere. Daar staan vaak weinig of geen woningen, zodat deze beperkingen en belemmeringen er niet zijn. De Veenkoloniën vormen zonder meer een gebied dat daardoor geschikt is voor de plaatsing van windturbines.

De heer KUIPER merkt op dat als er windmolens in de Veenkoloniën worden neergezet, de provincie het landelijke en internationale koppelnet aan het voeden is indien die molens daarop worden aangesloten. Heeft de Raedthuysgroep ook nagedacht over het koppelen van windenergie aan een bedrijventerrein die daarvoor energie opwekt, zodat de productie van die windenergie direct ten goede komt van het bedrijventerrein?

De heer LEEVER antwoordt dat daarover is nagedacht. Indien het bedrijventerrein zich leent voor de toepassing van windenergie is dat zeker mogelijk. In de gemeente Waddinxveen langs de A12 is een drietal windturbines gebouwd op een bedrijventerrein en als de bedrijven die op dit terrein zijn gevestigd de duurzame stroom van die windturbines willen afnemen dan is dat mogelijk.

De heer HORNSTRA wijst erop dat het onderwerp energie hot is. Iedere dag staan er stukken over in de krant, zoals de film van Al Gore, de eigen klimaatconferenties, Grounds for Change en het werkbezoek aan Seinen. De conclusie van staatsecretaris Van Geel was en is dat vluchten niet meer kan. Het ambitieniveau van het regeerakkoord zegt dat in 2020 Nederland het schoonste land van Europa moet zijn. Daaraan koppelt de PvdA de ambitie vast dat Drenthe de schoonste provincie van Nederland moet zijn, dat wil zeggen CO₂-neutraal. Er is een Nota Beelden van een CO₂-neutraal Drenthe ontvangen en daaruit trekt spreker de conclusie dat het kan en omdat het kan, denkt spreker ook dat Drenthe in 2015 CO₂-neutraal moet zijn. Daarom moet de politiek lef tonen en zeggen dat zij ervoor gaat en spreker zal straks een aantal mogelijkheden noemen om dat doel dichterbij te brengen. In het kort staat spreker stil bij de toegevoegde notitie over het revolving fund. Er staat een aantal goede dingen in, vooral het idee over Wonen++ en het TELI-project. Dat is een prachtig project waarin een aantal zaken wordt gekoppeld, zoals werkgelegenheid, energiebesparing en het bewustwordingsaspect, maar in het stuk kan spreker ook lezen dat het de vraag is of het in de voorgestelde omvang doorgang kan vinden. De PvdA hecht veel aan de inzet om dat toch van de grond te krijgen en dan wel bij alle gemeenten. Graag hoort spreker wat de eventuele knelpunten zijn. Er staat een aantal goede dingen in en de conclusie van het college is dat er van andere constructies meer is te verwachten dan datgene waar hij in eerste instantie om heeft gevraagd en als voorbeeld wordt dan de manier waarop de heer Seinen projecten mogelijk maakt aangegeven. Hij kan zich daarin vinden, maar bij fondsen als dat voor monumentenzorg en startersleningen blijkt dit wel te kunnen. Het gaat spreker echter om het effect en niet de wijze waarop dit wordt gefinancierd, dus op de manier waarop het meest bereikt kan worden, dient het te gebeuren. Over de Nota Beelden van een CO₂-neutraal Drenthe geeft spreker aan dat de PvdA daarom heeft gevraagd

en dat het college daar met enige aarzeling aan heeft toegegeven. Spreker maakt het college zijn complimenten over het duidelijke verhaal en de conclusie is dat het technologisch mogelijk is en dat het er alleen maar om gaat of er een wil is om dit te realiseren. De eurocommissaris zegt dat het vooral van de lokale overheden moet komen. Volgens hem zijn lokale initiatieven goed voor de duurzaamheid en kunnen ook nog ter plekke werkgelegenheid opleveren. Op pagina 11 staat samengevat in de tabel dat met biobrandstoffen, biomassa, opslag van CO₂ en windenergie een reductie tot 5% is te bereiken en dat is bijna neutraal. Spreker denkt dan ook dat de provincie dat moet willen. Bij de tussenbalans zelf wordt gesuggereerd door het college dat het tijd wordt voor een Club van Drenthe. De PvdA vindt dat dit niet moet gebeuren, want dan wordt het weer praten. Spreker vindt echter dat er vooral gedaan moet worden en niet alleen gepraat. Het doen moet dus centraal staan, want iedereen moet aan de bak en heel veel mensen doen dat ook al. Zo nemen boeren allerlei initiatieven met biovergisting of massaverbranding en dergelijke. Spreker maakt daar wel een kanttekening bij. Iedereen heeft over het initiatief bij Wijster gelezen waarbij het de bedoeling is dat de grond niet meer voor voedselproductie wordt gebruikt, maar voor energie. Wanneer het om restproducten zoals mest gaat is dat prima, maar spreker vindt toch dat er goed moet worden nagedacht over de vraag of dit wel gewenst is, namelijk grootschalig grondverbruik puur en alleen voor energiegewassen. Een nuance daarbij is dat het soms ook vreemd is dat niet meer wordt ingezet op groen gas, temeer daar Nederland al een ijzersterke gasinfrastructuur heeft. Soms moet een land gewoon datgene doen waar het al goed in is en dat moet dan worden versterkt. Als het gaat om het bereiken van CO₂-reductie, het nastreven van een duurzame samenleving en een balans tussen economie, sociaal-maatschappelijke en ecologische doelen, dan ziet hij dat allerlei mensen worstelen om producten in de markt te zetten die goed scoren op die doelen. Toch is er dan vaak een probleem met timing, namelijk hoe een product in de markt moet worden gezet, want ook de overheid is niet geheel betrouwbaar en voorspelbaar. Hierbij denkt hij specifiek aan de Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP) en veel van die bedrijven durven ook niet zo goed met uitgewerkte en economisch haalbare producten op de markt te komen. Daarvoor is het nodig dat er een lange termijnvisie bestaat. Dat is een visie die kans geeft aan ideeën. Spreker heeft erover nagedacht en hij wil een aantal voorstellen doen. Om te beginnen moet er een doefonds komen dat vergelijkbaar is met dat van de provincies Friesland en Gelderland, waaruit burgers (consumenten, maar ook groepen van producenten) initiatieven kunnen ontplooiën en deze gecofinancierd krijgen. Dit fonds geeft daarmee een extra impuls om zaken van de grond te krijgen die anders niet goed lukken. Daar moeten niet teveel regels voor bestaan, maar er moet wel enige durf worden betoond en er mag ook nog eens iets fout gaan. Het is goed om een provinciale subsidie in het leven te roepen voor de aanschaf van een microwarmtekrachtkoppeling (WKK). Die subsidie moet mede afhankelijk zijn van wat het rijk daarbij wil doen en ook om welke aantallen het gaat. Spreker voelt er niet zoveel voor om daar nu al blanco cheques voor af te geven, maar denkt meer om daar op termijn op terug te komen op het moment dat daar meer duidelijkheid over is. Als het gaat om een micro-WKK is het vooral interessant om woningbouwcorporaties te benaderen om te vragen om daar massaal op over te gaan. Wanneer bedrijven verzekerd zijn van grote productiemogelijkheden dan is de kans veel groter dat de productie in Nederland komt en dan denkt hij ook aan de werkgelegenheid in Drenthe. Als het gaat om de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) die hier al vaak is besproken en om duurzaamheid, dan geeft het de provincie de mogelijkheid om in een regievorm naar gemeenten toe heel uitdrukkelijk te vragen om op een andere, duurzame manier wijken in te richten. Hij heeft prachtige voorbeelden gezien van Grounds for Change en spreker vraagt om dit als uitgangspunt te nemen. Dan zal dat misschien niet altijd kunnen, maar er kan veel meer dan er tot nu toe is gebeurd. In een van de vorige commissievergaderingen heeft spreker gezegd dat hij het vreemd zou vinden wanneer de NAM olie zou boren en dat daar een geweldige uitstoot van CO₂ bij zou vrijkomen. Dan is het dweilen met de kraan open, want wat er aan de ene kant wordt geprobeerd om te bereiken, gaat dan ineens weer verloren. Wanneer het dan vooral gaat om grote bedrijvigheid, moet er een oplossing zijn voor de CO₂-uitstoot en dat is iets wat nog niet te gemakkelijk is te regelen. Indien het gaat om windenergie is dat keurig verwoord, want op 1 januari 2006 zou er duidelijkheid moeten zijn wat er met Coevorden gebeurt. Die duidelijkheid is er nog steeds niet en er is een jaar vol geduld en spanning gewacht. Spreker denkt dat er lang genoeg is gewacht en dat nu aan het college moet worden gevraagd een andere plek te zoeken. Spreker heeft een duidelijke voorkeur om dat in het gebied

rondom Coevorden-Emmen te doen. In die omgeving wordt namelijk de meeste energie gebruikt, de gemeente Emmen heeft zelf in haar bestemmingsplan al de mogelijkheid opengelaten en ook in Coevorden liggen de beste mogelijkheden tot inpassing in het landschap. Als uitgangspunt is 35 megaWatt een goede. Dat is namelijk de hoeveelheid stroom die jaarlijks in Emmen wordt gebruikt. De provincie dient dus nu op weg te gaan om een of meerdere locaties aan te wijzen. Ten aanzien van frisse scholen merkt hij op dat uit onderzoek blijkt dat dit een groot probleem is. De provincie gaat er niet over, maar daar zou wel iets aan moeten worden gedaan. Als het gaat om de financiële vertaling en waaruit het moet worden betaald, is dat mede afhankelijk van het verhaal van NUON en Essent, maar wanneer daar geen gelden uit zouden vrijkomen, dan vindt spreker toch dat bij de Voorjaarsnota met een financiële vertaling van deze plannen moet worden gekomen en dat zal de PvdA ook zeker doen. De tijd van nadenken en praten is voorbij en er moet gewoon wordt begonnen. Spreker ziet deze opmerkingen dan ook als een versterking van wat bij de Nota Energiek Drenthe al eerder is afgesproken.

De heer KUIPER wijst erop dat er het een en ander in de begeleidende brief staat, namelijk over de Tussenbalans, het revolving fund en de Nota Beelden van een CO₂-neutraal Drenthe. Hij ziet dan ook alle aanleiding om hierover verder te praten. Hij complimenteert het college hiervoor want het is een proces geweest dat anderhalf jaar heeft geduurd en in die periode is er ontzettend veel productie geweest en is een aantal uitgangspunten geformuleerd die hier in de commissie zijn besproken en daarbij is ook een aantal aanscherpingen gedaan. Een daarvan is die CO₂-neutrale provincie en daarover gaat zijn compliment ook, want in zeer korte tijd is er op papier gezet welke ambitie de provincie daarin kan leveren. Bij het energiebeleid van deze provincie moet het zo zijn dat de provincie iets kan leveren waar de provincie ook over gaat. In een jaargang van de periodieken van Milieudefensie, de Kleine Aarde en Natuur en Milieu staan allerlei praktische ideeën over hoe bepaalde zaken kunnen worden aangepakt op energiegebied, maar daar gaat het nu niet over want de provincie dient daar verantwoordelijkheid voor te nemen en is daar ook bevoegd toe. Als dat uitgangspunt wordt gehanteerd is er een aantal mogelijkheden die ook de PvdA naar voren heeft gebracht. Spreker gaat zo dadelijk op een paar punten in en heeft nog een aantal aanvullingen. Hij heeft zich erover verbaasd dat in de Nota Energiek Drenthe staat dat de heer Wim Klok, van het parkmanagement bedrijventerrein Noordenveld, voorstander zou zijn van kernenergie. Spreker hoopt niet dat dit het beleid van de provincie wordt, want het is een slag in de lucht als hij beweert dat kernenergie een CO₂-loze vorm van energieopwekking is. Dat is niet het geval, want winning van uranium is heel erg CO₂-belastend. Het is zelfs zo dat een kerncentrale achttien jaar in productie moet zijn voordat de aanbouw en de eventuele verwerking van afval en de CO₂-productie bij de winning van uranium, zijn gecompenseerd. In vergelijking doet een windmolen dit in drie maanden. Het is zelfs zo dat over een jaar of tien de winning van uranium nog meer CO₂-uitstoot zal opleveren, aangezien de hoeveelheid uranium dat in de erts zit met nog veel meer energie eruit gehaald zal moeten worden. In het nabije verleden hebben vier gemeenten in Drenthe een uitspraak gedaan over kernenergie in verband met Essent en spreker wil peilen bij de andere commissieleden of eenzelfde soort motie die in de gemeenteraden is aangenomen over kernenergie naar Essent kan worden gestuurd, teneinde hier als staten de zorg over uit te spreken. Er is een mogelijkheid om € 13,6 miljoen te besteden en dat geld kan worden besteed door de provincie. Deze morgen is er een fonds gecreëerd voor de monumenten en ook voor de woningbouw is een revolving fund in het leven geroepen. Waarom zou dat dan bij energie niet kunnen gebeuren? Als dat echt niet kan, zou het ook nog een mogelijkheid zijn om eens te kijken naar de structuur van het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). Het SNN heeft een heel goede infrastructuur in het noorden tot ontwikkeling gebracht waarvoor ook de provincie Groningen in aanmerking komt. In SNN-verband zou een dergelijk fonds kunnen worden gestart en de structuur van SNN kan worden gebruikt om die extra miljoenen die beschikbaar komen te gaan gebruiken. Zijn gedachten gaan ernaar uit om die micro-WKK op een goede manier op te starten en het doefonds van de PvdA vindt spreker ook een goed idee. Daar kan ook verder over worden doorgepraat hoe dat praktisch moet worden aangepakt. Vorige week is spreker op excursie in Friesland geweest en heeft een CO₂-neutrale woning bezocht. Dat is een prima voorbeeld dat ook uitgevoerd kan worden. Daarvoor kan ook een deel van het fonds worden gebruikt en ook de ervaringen die daarbij in Borger-Odoorn zijn opgedaan. Er is ook nog een idee om in het kader van bewustwording van jongeren om met

budgetteren om te gaan ook de omgang met energie te betrekken, want wie zuinig met energie omgaat, gaat ook zuinig om met het eigen budget. Het vierde punt betreft de roetfilters. De provincie Overijssel heeft een subsidie uitgetrokken voor het aanschaffen van roetfilters. Er wordt zelfs geadverteerd in een advertentieblad waarin staat dat er contact kan worden gezocht met de provincie Overijssel om een extra bedrag van € 200,-- dat wordt gesubsidieerd door de provincie te kunnen krijgen. Daar wil hij dan ook de Essentgelden voor gebruiken, want het betekent dat er geld wordt teruggegeven aan de burger. Aan het einde van pagina 43 wordt de energieparagraaf genoemd. In een ontwerpproces van andere beleidsvelden moet worden nagedacht over de beste manier hoe diverse doelstellingen voor een zo laag mogelijk energiegebruik worden gehaald. Hij heeft er wel vaker aandacht aan besteed bij het behandelen van de verschillende beleidsnota's. Hij heeft begrepen dat het lastig is om de energievoordelen, maar ook de nadelen op het gebied van energie te kwantificeren. Hij suggereert dan ook om het niet te ingewikkeld te maken en het niet te veel te kwantificeren met cijfers achter de komma, maar om het inzichtelijk te maken voor de statencommissie, zodat zichtbaar wordt of er voor- of nadelen aan de energie-inzet zijn. Hier is ook ervaring mee opgedaan bij de discussie over de Zuiderzeelijn waarbij staatjes variërend van ++ tot -- worden gebruikt om aan te geven welke kant het op zou kunnen gaan, zodat de statencommissie een beter inzicht krijgt in wat precies de effecten zijn van het beleid wat er wordt gevoerd.

De heer POPKEN merkt op dat met de vaststelling van de Nota Energiek Drenthe een weg is ingeslagen die op velerlei terreinen een bijdrage kan leveren aan de beperking van de hoeveelheid CO₂. Tevens bevat het aanbevelingen voor een ander gebruik van energie en richtlijnen voor het opwekken van duurzame energie. Vooral voor de landbouw liggen hier kansen. Met genoegen heeft spreker deze tussenbalans gelezen en gaat ervan uit dat velerlei projecten in de nabije toekomst kunnen worden gerealiseerd. Misschien dat Drenthe hier een voorbeeldfunctie in kan vervullen in nationaal verband. De heer Kuiper had het nog over kernenergie en uiteraard zijn er ook mogelijkheden tot ontwikkeling van kernenergie, maar spreker is daar tegen. De gevolgen daarvan zijn namelijk niet te meten en er worden beslissingen genomen voor een verder weg gelegen toekomst. Vandaar dat spreker meent dat er best andere mogelijkheden voor energiewinning zijn. Ten aanzien van het in het leven roepen van een fonds, merkt spreker op dat nu de overheid zich toch heeft teruggetrokken als het gaat om subsidieverlening in het kader van de MEP, de provincie toch iets moet ondernemen om de ambitie die er waren bij verschillende partijen toch te kunnen ondersteunen en dan lijkt spreker het in het leven roepen van een fonds een goede zaak. Ten aanzien van windenergie heeft deze provincie verplichtingen en om aan 15 megawatt te kunnen komen zouden er wel drie molens kunnen worden gerealiseerd. Ook die molens kosten echter geld en er moet dan ook worden geïnvesteerd. In de Flevopolders hebben heel veel boeren met behulp van subsidie molens gebouwd, maar het is moeilijk op het moment dat er onvoldoende subsidie wordt verleend en dan is de ambitie op dit terrein ook niet zo groot. Spreker gaat daarbij nog niet eens in op de plaatsing, want het college is er nog druk mee bezig om plaatsen te zoeken waar het beter kan dan bij Coevorden.

De heer HORNSTRA merkt op dat hij bij de inspreker het woord subsidie niet heeft gehoord.

De heer POPKEN antwoordt dat de inspreker een gloedvol betoog heeft gehouden, maar die investeringen moeten wel gebeuren. Wie doet dat dan? Spreker is niet bang dat die drie molens in Coevorden er niet komen, maar als er moet worden uitgebreid dan zou een dergelijk bedrijf meer subsidie moeten krijgen want de ambitie is dan niet zo groot meer. Vandaar dat er nog heel wat beren op de weg van de provincie komen.

De heer HORNSTRA antwoordt dat er in het nieuwe regeerakkoord een heel andere wind gaat waaien en dat er dus weer heel veel mogelijk wordt wat tot nu toe niet mogelijk was, dus spreker heeft goede hoop dat veel wat hij graag wil straks kan worden gerealiseerd.

De heer HAIKENS wijst erop dat de wind precies zo blijft waaien als dat hij gedaan heeft. Hij heeft geen gevoel dat de wind de komende vier jaar anders gaat waaien dan de afgelopen vier jaar.

De heer POPKEN merkt op dat er best gesproken zal zijn over het regeerakkoord, maar die discussie wil hij niet overdoen. Hij is al lang blij indien er straks in het kader van Energiek Drenthe een aantal projecten kan worden gerealiseerd, zodat de CO₂ kan worden teruggedrongen en dat er meer duurzame energie wordt geproduceerd op een goede manier.

De heer SMIT heeft met veel waardering kennis genomen van de toegezonden stukken, vooral de nota die gaat over Beelden van een CO₂-neutraal Drenthe. Hij vindt dat in die nota een heel realistisch beeld wordt geschetst en vindt het bijzonder goed dat het college heeft geprobeerd een aantal zaken te kwantificeren. In de nota heeft hij niet gelezen dat een CO₂-neutraal Drenthe mogelijk is en daarom vindt hij de nota ook zo realistisch. Wat er wel in de nota staat is dat de indirecte CO₂-emissie niet is meegenomen en dat vindt hij heel goed, want hij heeft daar herhaaldelijk op gewezen. Tot nu toe speelde het in de discussie nauwelijks een rol en ook niet in de stukken die hij toegezonden kreeg en hier staat het nu wel heel helder in. Dat betekent dat als het over een CO₂-neutraal Drenthe gaat zoals het in deze nota staat, het gaat over de helft van de hoeveelheid CO₂ in Drenthe en dan gaat het niet over CO₂-neutraliteit. Dat brengt hem meteen bij de opmerking over de definities die worden gehanteerd, want als het gaat om een CO₂-neutraal Drenthe hoort daar ook die indirecte CO₂-emissie bij. Indien dat niet gebeurt, zoals nu, dan moet er wel een andere definitie worden gehanteerd, want dat is dan ook wel duidelijker naar iedereen toe. Hij maakt een paar opmerkingen over de lijnen waarlangs er tot een uitwerking wordt gekomen van dit energiebeleid. D66 is geen voorstander van CO₂-opslag, want hij ziet dit toch als symptoombestrijding, want er wordt iets onder de grond gestopt en het moet altijd in grote hoeveelheden op één plek vrijkomen. Dat is in Drenthe op dit moment niet zo. Het kost ook heel veel energie en er zijn grote installaties voor nodig om het onder de grond te krijgen. Dat moet niet worden gedaan want die energie kan beter direct worden gebruikt om verder te gaan met energiebesparing. Wat D66 betreft zou er moeten worden ingezet op energiebesparing. Verdergaande energiebesparing is namelijk technologisch heel goed mogelijk. Het grote aandeel van de CO₂-reductie moet komen uit besparing en in de tweede plaats moet er worden ingezet op zonne-energie. In de derde plaats kan er worden ingezet op biomassa en in de vierde plaats op windenergie, waarbij hij ook nadrukkelijk de kleinschalige windenergie noemt. Hij heeft veel waardering voor hoe de gedeputeerde het duurzaamheidsbeleid op de agenda heeft gezet. Hij vindt dat de gedeputeerde daar goed in is geslaagd. Hij realiseert zich dat het hier gaat om een complexe problematiek en dan moet er ook kunnen worden gezegd dat er sprake is van een zoekproces waarin niet alles precies van tevoren bekend is. Het is een goede benadering om steeds in deze commissie met het college een nieuwe stap in de goede richting te zetten en hij gaat ervan uit dat een aantal zaken die hier zijn aangedragen, mee zal worden genomen in het provinciaal verkiezingsprogramma. Hij heeft zojuist de nadruk gelegd op energiebesparing en wil in dat kader alle commissieleden straks een spaarlamp aanbieden.

De heer BOSSINA merkt op dat in deze tussenbalans de ambities van het college specifiekere worden dan een jaar geleden. Aan ambities is er geen gebrek en de gedeputeerde gaat in theorie geen groot probleem tegemoet, maar ziet dit als een uitdaging en heeft daarbij het lef om op een aantal terreinen landelijk een leidende rol te spelen. Hij juicht dat zeker toe. In de Energienota opteert het college voor typisch Drentse oplossingen. De contouren worden in de tussenbalans ook helderder en met toepassing van biobrandstoffen en aardwarmte kan de CO₂-uitstoot in Drenthe verder naar beneden. Ook in nieuwbouwprojecten en verdere isolatie in bestaande bouw ziet het college kansen om het energiegebruik terug te dringen, waardoor er minder broeigassen in de lucht komen en een CO₂-neutraal Drenthe kan alleen mogelijk worden indien er opslag komt van CO₂ in lege gasvelden. Daar wordt onderzoek naar gedaan. Is daar al iets over bekend? Kan het college eraan toevoegen hoeveel energie het kost om die CO₂ naar beneden te krijgen en wat het dan per saldo oplevert? Doordat de economie in Drenthe sneller groeit dan het landelijk gemiddelde, stijgt het beleidstekort in Drenthe met 300 kiloton CO₂, zo staat in de tussenbalans en de reductiedoelstelling bedroeg 500 kiloton. Hoe gaat de provincie dat gat dich-

ten? Voor een aantal innovatieve kansrijke projecten acht het college een overheidsbijdrage gerechtvaardigd. De investeringen zijn soms hoog en het maatschappelijk rendement enorm en een voorbeeld daarvan is de toepassing van aardwarmte. In de Drentse bodem zit op sommige plaatsen bijna kokend water en onderzoek naar het kunnen benutten daarvan kost veel geld. De eventuele Essentfusiepot zou wat de VVD betreft soelaas kunnen bieden op dit terrein. Het lijkt hem prima, want het gaat immers om een eenmalige subsidie voor een duurzaam project. Het is niet goed om nu geld te claimen, want het college moet met goede plannen komen voor de discussie bij de Voorjaarsnota. Over een paar maanden zullen dan ook de nodige euro's bijgepast moeten worden en als de fondsen van Essent dan niet los komen, zal de provincie daarnaar uit moeten kijken in de eigen fondsen. De VVD vindt dat een duurzaam Drenthe wel geld mag kosten. De nieuwe staten zullen de afweging moeten maken hoeveel geld er voor dit onderwerp beschikbaar komt. Daarbij zullen ook andere onderwerpen uit de tussenbalans worden betrokken en dat gaat ook extra geld kosten. Nieuwe technologieën op het gebied van het bundelen van elektriciteitslijnen, waardoor masten uit het landschap zouden kunnen verdwijnen, vormen een onderwerp waaraan het college ook zit te denken. Kan daar iets over worden verteld? Dat die masten uit het landschap verdwijnen wil niet zeggen dat er onmiddellijk windmolens voor in de plaats kunnen komen. Tenslotte zijn er suggesties gedaan door de PvdA en GroenLinks die straks bij de Voorjaarsnota kunnen worden betrokken en dat zal hij welwillend bekijken.

Mevrouw KAAL merkt op dat de Tussenbalans Energiek Drenthe een goed overzicht is geworden van vele projecten die gestart zijn om de energiebesparende doelstellingen voor Drenthe te halen. Dat vindt het CDA ook. Graag wil zij daarbij ook het initiatief van de Energieparagraaf noemen, die wellicht wordt ingevoerd bij alle provinciale nota's en bestekken. Zoals de gedeputeerde zelf al aangaf na de excursie naar Zwaagwesteinde kan de verbouw van het provinciehuis zelfs nog energiezuiniger en ook de bouw van starterswoningen bleek met goede voorbeelden nog energiezuiniger te kunnen. Het mes snijdt dan aan twee kanten; het bespaart kosten voor de nieuwe bewoner en het is goed voor het milieu. Het is goed om soms wat dieper in zaken te duiken en zaken specifiek te maken, want dan blijkt dat verdere besparing nog mogelijk is. Het stuk leest plezierig maar toen zij de Energienota erbij pakte werd haar niet helemaal duidelijk of de gedeputeerde er zeker van is dat de doelstellingen uit de Energienota ook daadwerkelijk zullen worden gehaald. Misschien kan de gedeputeerde hier nog het een ander op toelichten? Daarbij is spreekster het met de heer Hoekstra eens, die wordt geciteerd in de Tussenbalans, namelijk dat er voorkomen moet worden dat een te grote versnippering plaatsvindt met al die verschillende activiteiten. Het is tijd voor een gezamenlijk offensief zegt hij en daar kan het CDA in meegaan. Iedereen die spreekster heeft gesproken en die de film van Al Gore heeft gezien is diep onder de indruk van alle getoonde en onderbouwde feiten in die film. Er wordt gezegd dat als er nu wordt gestopt met de uitstoot van CO₂ de opwarming van de aarde gewoon doorgaat. De aarde is zelfs het punt voorbij dat zaken nog terug zijn te draaien en onherstelbare schade is al aangericht. Daarom is de tijd van praten nu voorbij en moet er nu hard worden gewerkt om te doen wat er gedaan moet worden. De huidige generatie is het verplicht aan degenen die na ons komen. D66 noemde het een zoekproces en dat is natuurlijk ook zo, want er wordt steeds stap voor stap gezet, maar gaandeweg worden richtlijnen aangepast en worden zaken duidelijker. Er wordt al heel veel gedaan maar op dit moment mogen de ambities best hoger. Drenthe is een schone provincie in vergelijking met andere provincies. Waarom zou Drenthe dan niet het goede voorbeeld geven als CO₂-neutrale provincie? Dat moet niet direct worden gehaald door CO₂ als eerste onder de grond te stoppen. Die lat mag hoger worden gelegd. Het nieuwe kabinet heeft aangegeven hier extra geld voor te willen uittrekken, dus zij raadt de gedeputeerde aan om zich op korte termijn in Den Haag te melden. Graag vraagt zij de gedeputeerde naar de bewustwordingscampagne van de Drentse burger te kijken. Het draait hier om de vierde B van bewustwording die is toegevoegd aan de andere drie. Deze komt wel wat mager uit de verf want de vraag is of op deze manier de burgers wel worden bereikt. Op dit vlak is er nog veel te bereiken en te besparen en ook hier mag het wel een onsje meer wat haar betreft. Ten aanzien van de covergisting staat op pagina 33 dat het provinciale beleidskader het bestaande beleid verduidelijkt en de Drentse gemeenten handvatten geeft voor ruimtelijke inpassing van covergistinginstallaties. Bij werkbezoeken heeft zij echter gemerkt dat enkel boerenbedrijven die daarmee bezig zijn en geen industriële onderneming zijn, dit toch moeilijk van de

grond kunnen krijgen door tegenwerking van de gemeente. Dat heeft dan te maken met de aanvoering van mais, graan en de bouw van silo's op hun terrein. Kan het college hierin een regisserende rol spelen? Het is daarbij aan te raden dat innovatieve projecten die het goed hebben gedaan, door anderen worden overgenomen, bijvoorbeeld de extra warmte bij covergisting die gebruikt kan worden om huizen te verwarmen. Dergelijke projecten zoals in Hooghalen zouden wat haar betreft ook door anderen kunnen worden overgenomen. Is er iets met subsidie te bedenken in een soort van terugkerend iets, zodat projecten baat hebben voor de een en weer doorgegeven worden aan de ander? Wat betreft de windenergie kent het college haar mening en sluit zij zich aan bij de opmerkingen die de heer Hornstra al heeft gemaakt. In haar bijdrage is een aantal punten genoemd, zoals een CO₂-neutrale provincie Drenthe, de bewustwording van de Drentse burgers en covergisting in Drenthe. In die punten zou zij graag wat extra inzet van de gedeputeerde willen zien. Zij is benieuwd naar de reactie.

De heer KUIPER heeft gehoord dat het CDA zich aansluit bij de mening van de PvdA over windenergie. Is de inzet van het CDA ook 35 megaWatt?

Mevrouw KAAL antwoordt uit te gaan van het park zoals dat is beloofd. Dat moet nu worden bereikt.

De heer LANTING merkt ten aanzien van de rapporten over het revolving fund en de CO₂ op dat de provincie de energie niet moet steken in allerlei rapporten. Het opslaan van CO₂ in de bodem ziet spreker in ieder geval niet zitten en hij sluit zich dan ook aan bij de opmerkingen van de heer Smit hierover. Op dit moment moeten er keuzes worden gemaakt, want het geld kan maar één keer worden uitgegeven en in het kader van klimaatbeleid zijn er twee zaken belangrijk, namelijk gewoon aan het werk gaan en energiebesparing. Dat laatste moet vijf keer achter elkaar worden genoemd, want daarin is het meeste te verdienen. Daarom moeten er zo inventief mogelijk allerlei regelingen worden bedacht en allerlei dingen worden ondersteund. In Zwaagwesteinde heeft hij bijvoorbeeld gezien dat er veel meer mogelijk is en ook in de technologie zijn er mogelijkheden. Daar moet de provincie het geld op inzetten. Tweede punt is de opwekking van alternatieve energie. Dat is erg belangrijk en er zijn heel veel initiatieven voor ontwikkeld. Spreker pleit ervoor dat ernaar wordt gekeken hoe dit gebeurt, dat het in een kringloop gebeurt en ook naar de kleinschaligheid. Indien er naar dit soort ontwikkelingen wordt gekeken in Duitsland en Denemarken en naar de VAM in Wijster, dan ontstaat vroeg of laat toch weer een verdringing in de voedselvoorziening. In andere landen wordt daar kleinschaliger en wat voorzichtiger mee omgegaan en dat kan voor de agrariërs best wat meer perspectief bieden. Indien spreker een opmerking maakt over de kringloop, dan betekent dat ook dat dit in de omgeving weer moet worden gebruikt. Hij denkt dat daar veel meer winst in zit en zou het op prijs stellen indien in de rapportage dit soort elementen duidelijk wordt meegenomen, zodat daar wat meer zicht op komt.

De heer HEETEBRIJ geeft aan dat deze tussenbalans een goede indruk geeft van alle activiteiten die gaande zijn en er nog gaan komen om in de richting te komen van een CO₂-neutrale provincie. In de tussenbalans is ook te lezen dat in Drenthe de economische groei groter is dan gemiddeld in Nederland. Dat is natuurlijk fijn voor Drenthe, maar het betekent ook een verzwaring van de reductiedoelstelling. Op welke wijze denkt het college die te realiseren? Houdt het ook in dat er meer ruimte komt voor bijvoorbeeld windenergie? Wat dat betreft gaat hij een heel eind mee met de suggestie van de heer Hornstra. Geldt dit ook voor zonne-energie, die nauwelijks wordt genoemd? Op dat punt zou spreker een project willen noemen dat in Duitsland gaande is in samenwerking met energiemaatschappijen waar zonnepanelen worden aangeschaft die gratis worden geleverd en gemonteerd. De energierekening van de klant blijft vervolgens op het niveau als zouden die panelen er niet zijn en zo betaalt de afnemer die collectoren terug en na tien of twaalf jaar zijn de panelen afbetaald en gaat de energierekening omlaag. Dat is een project dat de provincie niets kost, maar dat in de richting van de energiemaatschappijen wel kan worden gestimuleerd om CO₂-reductie te realiseren. Overigens denkt hij ook dat er in het nieuwe regeerakkoord best nog een aantal aanknopingspunten zit om dit beleid te intensiveren. Ten slotte kijkt hij met belangstelling uit naar de voortgangsrapportage die in 2008 komt.

(De voorzitter schorst de vergadering tot 16:15 uur)

Mevrouw KLIP merkt op dat dit beleidsonderwerp zowel haar, als haar ambtenaren, maar ook de staten, zeer aan het hart gaat. De staten staan aan de vooravond van een nieuwe statenperiode en heel veel zaken die de commissie nu heeft genoemd zouden hun weerslag kunnen vinden in het nieuwe collegeprogramma en hun vertaling kunnen vinden in de Voorjaarsnota. Ook zonder verkiezingen zou die vertaling bij de Voorjaarsnota moeten plaatsvinden. Zij dankt de commissie voor de geuite steun en lof, los van alle correcties, aanvullingen en kritische noten, waar het ook alleen maar beter van wordt. Zij heeft een aantal commissieleden horen zeggen dat het ook een kwestie is van keuzes maken. Natuurlijk wil iedereen zoveel mogelijk tegelijk doen, maar dat is ook in Drenthe niet mogelijk. De discussie in de staten gaat dan ook over welke keuzes er gemaakt moeten worden. Politiek gaat immers altijd om het maken van keuzes. Een aantal commissieleden heeft gezegd dat er een wat groter initiatief of traject moet worden ingezet op het gebied van communicatie en bewustwording. Het college heeft de Milieufederatie gevraagd in kaart te brengen wat er zoals op het gebied van bewustwordingstrajecten wordt gedaan. Daarin zit het TELI-project, het nieuwe rijden, de micro-WKK en de subsidies die daar in het begin aan vast zitten. Er zijn dus partijen die projecten op dit terrein subsidiëren, zoals de overheden en het MKB en er zijn partijen die hierbij worden bediend. Het gaat hier om een veeltal aan projecten op het gebied van ondersteuning van bewustwording en daardoor raakt zij het overzicht kwijt. Eind januari 2007 is er daarom een bijeenkomst in het provinciehuis geweest, waarbij onder anderen de Milieufederatie en gemeenten aanwezig waren. Deze bijeenkomst ging over de vraag hoe al deze projecten op het gebied van bewustwording in een groter, overkoepelend programma kunnen worden ondergebracht, waardoor deze projecten elkaar versterken. Dat traject zou Marketing van Energiek Drenthe+ kunnen worden genoemd, maar het kan ook een Energieloket worden genoemd. De vorm is dus nog wat onduidelijk, maar aan de oproep van de commissie tot een bundeling van zaken op het gebied van bewustwording is dus al tegemoetgekomen door het college en zij hoopt dat er bij de tussenrapportage die is toegezegd voor 2008 al heel veel duidelijkheid over is, evenals bij de Voorjaarsnota. De efficiency wordt hierdoor enorm vergroot. Het revolverende fonds en het doefonds komen een aantal keren terug in de opmerkingen van commissieleden. Er bestaat al iets van een doefonds in de vorm van de subsidieregeling voor innovatieve projecten. Deze is alleen wel gericht op bedrijven en instanties en niet op individuen. Het is goed om daarnaar te kijken en dan vooral naar de voorwaarden die daaraan verbonden moeten worden, want in de optiek van het college moet er wel iets van innovatie in zitten, aangezien de provinciale overheid niet eindelijk kan blijven subsidiëren wat op enig moment al gangbare praktijk is. Dat is zeker een punt wat meegenomen moet worden in het vervolgproject. Het TELI-project vindt gewoon doorgang en de subsidie die Center Novum daarvoor verstrekt is inmiddels binnen. Het gaat om 20.000 huishoudens in Drenthe en de verwachting is dat er in de eerste twee jaar 10.000 bereikt zullen worden.

De heer HORNSTRA vroeg zich af of dit wel haalbaar was en of alle gemeenten wel met dit project meededen. Hij zou graag willen dat alle gemeenten meedoen, want hij vindt dit erg belangrijk.

Mevrouw KLIP antwoordt dat 11 van de 12 gemeenten op voorhand hadden toegezegd mee te zullen doen. Nu het definitief is en duidelijk is geworden wat elke gemeente eraan mee moet betalen, moest besluitvorming formeel plaatsvinden via alle colleges van burgemeester en wethouders, en volgens spreekster is dat inmiddels bijna gebeurd. Het gaat dus in ieder geval door. De Tussenbalans geeft redelijk weer dat het nu gaat om het principe "geen woorden, maar daden". In principe heeft het ambtelijk apparaat een overzicht van hoeveel er kan worden gesubsidieerd. De interviews heeft zij juist in de tussenbalans laten zetten om het college te laten zien dat deze provincie het alleen maar met anderen kan. Natuurlijk kan de provincie formeel alleen daarover beslissen waar de provincie over gaat, maar daarnaast heeft de provincie alle vrijheid om bewustwording, de aanjaagfunctie en het regisseren ter hand te nemen en de interviews en de wijze waarop die worden gevoerd illustreren dat er op dit moment echt iets begint te werken. Wat er in de interviews staat is overigens per definitie niet de mening van het college. Het college is het eens met de opmerking van de heer Lanting dat kleinschaligheid absoluut werkt op dit gebied en dat geldt zeker bij biomassa. Dat betekent niet dat niet ook een enkel grootschalig pro-

ject moet worden toegelaten. De discussie draait terecht om de vraag of grondareaal dat is bedoeld voor voedsel, moet worden gebruikt voor productie van biomassa, want met dat laatste wordt de voedselproductie verlaagd. Het initiatief van de bio-ethanolfabriek in Wijster is geënt op een soort van cascadeopzet. Dat laatste is ook de manier waarop bijvoorbeeld uit maïs eerst de bestanddelen voor medicijnen worden gehaald en vervolgens bestanddelen voor kunststoffen, waarna er uiteindelijk biomassa overblijft dat wordt gebruikt om energie op te wekken. Datzelfde geldt hier ook, aangezien er eerst hoogwaardige eiwitten uitgehaald worden die voor menselijke consumptie worden gebruikt. Uiteindelijk blijven de koolhydraten over waar bio-ethanol van wordt gemaakt. Spreekster deelt de zorg dat daar kritisch naar gekeken moet worden. Er wordt gevraagd om in te zetten op groen gas. Dat gebeurt wel, maar dat is een ongelofelijk moeilijk traject dat niet goed van de grond komt omdat het nog niet goed lukt om het groene gas terug te geven aan het leidingnet. Het college is daar heel actief in bezig en spreekster is al één keer op bedevaart naar de Gasunie geweest. Dat heeft wel iets geholpen, maar nog niet definitief. Uiteindelijk zal dit echter wel goedkomen. Het idee van weinig regels, veel recht, spreekt haar zeer aan. Over provinciale subsidie voor aanschaf van een micro-WKK is een heel verhaal te houden, aangezien die micro-WKK nu in de markt zal worden gezet en met de eigenaren, waaronder woningbouw corporaties, zullen voor de eerste 10.000 micro-WKK's die nu gemaakt worden, afspraken worden gemaakt. Het is de verantwoordelijkheid van de Drentse corporaties om hier direct op in te tekenen en de meerkosten worden betaald door energieproducenten, dus die komen in ieder geval niet aan de consumentenkant van die warmte terecht. Wat wel belangrijk is, is om te zorgen dat bedrijven in Drenthe de productie van die micro-WKK krijgen. In eerste instantie gaat het om een fabriek in Nieuw-Buinen, maar er zal veel meer productiecapaciteit moeten zijn en daar zal het college zich samen met Energy Valley voor inzetten. Sterker nog, het college is daar feitelijk al mee begonnen, om te zorgen dat dan ook bedrijven worden bediend. De oproep om Grounds for Change veel meer het leidend principe te laten zijn voor de ruimtelijke ordening in de provincie, is deze portefeuillehouder uit het hart gegrepen. De provincie biedt de gemeenten op dit moment de werkateliers aan. Tot nu toe zijn dat er twee in Borger-Odoorn en Emmen, maar er hebben zich inmiddels vier andere gemeenten gemeld waar ook afspraken voor zijn gemaakt, te weten Meppel, Assen, Tynaarlo en de Wolden en dat gaat zich verspreiden. Dit zou dan vooral als provinciaal belang moeten worden geformuleerd binnen de nieuwe WRO.

De heer HORNSTRA hecht eraan dit in goed overleg te doen, maar aan het begin heeft de heer Swierstra opgemerkt dat provincies zelfs bestemmingsplannen kunnen vaststellen. Wanneer het niet gaat zoals de provincie het wil, zou de provincie daar zelfs nog wel iets verder in kunnen gaan.

Mevrouw KLIP vraagt of de heer Hornstra het goed vindt wanneer zij dit na de verkiezingen bevestigt. Spreekster is het er helemaal mee eens en die verantwoordelijkheid dient de provincie ook te nemen.

De heer KUIPER merkt op dat het er bij bestemmingsplannen niet alleen om gaat hoe een bestemmingsplan wordt ingericht, maar ook hoe het wordt uitgevoerd. Diverse voorbeelden in de provincie Drenthe wijzen erop dat er in de gemeenteraad een bestemmingsplan met een goede intentie is ingericht en ook is goedgekeurd door de provincie, maar dat in de uitvoering projectontwikkelaars weer hun eigen gang gingen. Hoe kunnen projectontwikkelaars door provincie, of door gemeenten, ertoe worden aangezet om dat te doen wat noodzakelijk is?

Mevrouw KLIP antwoordt dat het ermee begint dat de provincie van het begin af aan, aan tafel zit. Dat geldt voor de provincie of voor de werkateliers, zodat het niet alleen gaat om energie maar ook om water en een aantal andere aspecten. Energie moet echter vanaf het begin een leidend principe bij de inrichting van de openbare ruimte zijn. Ten aanzien van CO₂ opslag in de bodem en de grote hoeveelheden CO₂ die mogelijk in Zuidoost-Drenthe worden uitgestoten naar aanleiding van de mogelijke herstart van de oliewinning in Schoonebeek, wijst zij erop dat de discussie over de CO₂-uitstoot heeft plaatsgevonden met de MER-commissie bij de start van dit initiatief. Het college wilde graag dat dit zou worden opgenomen in de richtlijnen. De MER-commissie heeft in 2004 gezegd dat dit niet kon worden

gevraagd van een bedrijf en dat is dan ook de reden dat dit niet in de richtlijnen voor de MER staat. Het is wel zo dat het college daar bij voortdurend met de Nederlandse Aardoliemaatschappij (NAM) over praat. De NAM heeft het afvangen van CO₂ niet opgenomen in hun voorstel tot investeringsbeslissing, maar er is wel technisch de mogelijkheid opengelaten om die CO₂ af te vangen. De volgende stap is de opslag in de bodem en een enkele partij is daar geen voorstander van. Andere partijen heeft zij er niet over gehoord of zij weet vanuit het verleden dat die partijen onderzoek naar de mogelijkheid wel toejuichen. Dat is de meerderheid in de staten en het college gaat er dan ook mee door. Dit is gekoppeld naar het onderzoek naar aardwarmte op drie locaties en in dat traject is er uitvoerig met de NAM gesproken die daar weinig voor de provincie in kan betekenen, behalve dan het inbrengen van kennis over de ondergrond. Verder heeft spreekster een afspraak gemaakt met Rein Willems, president-directeur van Shell Nederland, om daarover verder te praten. Shell heeft immers wel een tak die daar veel verder in zou kunnen gaan. Het college doet veel met de Friese scholen en er is ook subsidie verstrekt voor de nieuwbouw of verbouw van scholen waarin energiebesparing samen gaat met een heel goed binnenklimaat. Bovendien is geld gereserveerd om de GGD CO₂ metingen tussendoor te kunnen laten doen, zodat de GGD aan scholen kan laten zien, wat de situatie momenteel is en adviezen kan geven wat er aantoonbaar nog aan kon worden gedaan. De heer Kuiper heeft gevraagd de energieparagraaf niet te ingewikkeld te maken, maar indien het te simpel wordt gemaakt werkt het ook niet. De heer Kuiper meent dat het gewoon plussen en minnen moeten zijn en dan kunnen de staten zien wat het voor energie-effect heeft en het voorstel vervolgens al dan niet afschieten. De opzet van het college is altijd om voorstellen voor te leggen waarvan zij hoopt en overtuigd is dat de staten het aannemen, terwijl in een veel eerder proces bij beleidsvoorbereiding zou moeten worden gekeken naar de energie in plaats van dat er met plusjes en minnetjes of met vinkjes zou moeten worden gewerkt. Hoewel een behoorlijk aantal ambtenaren met energie bezig is, is er een nog veel groter aantal ambtenaren wat zich met andere beleidsterreinen bezighoudt. Het college denkt aan de voorkant van het traject dat ambtenaren duidelijk moeten maken waar zij dat type informatie kunnen vinden. Hoewel het rapport nog niet klaar is en het dus nog niet aan de commissie kon worden gezonden, is het college op de hoogte van het feit dat dit mogelijk is en dat het effectief kan zijn. Het kan dus wel worden gekwalificeerd in plaats van gedetailleerd gekwantificeerd, maar het gaat pas werken indien er aan het begin van het traject een hulpstructuur is waarbij ambtenaren kunnen worden geholpen om daarnaar te kijken en vooral ook kunnen wijzen op alternatieven.

De heer KUIPER is het ermee eens dat de intentie zoals die anderhalf jaar geleden is ingezet op een goede manier uitwerkt. Het laatste punt is alleen dat het zo lastig was om die kwantificatie aan te brengen. Indien de gedeputeerde dan zegt dat het op een andere manier zal gebeuren, zonder op de laatste komma te kijken, dan gebeurt het op de manier zoals spreker dat bedoelt.

Mevrouw KLIP is blij dat de heer Kuiper het dan met haar eens is en de verwachting is dat na de zomer de zaken zover gevorderd zijn dat het in ieder geval aan de commissie kan worden voorgelegd, waarna het kan worden geïmplementeerd. De suggestie van roefilters neemt zij mee in het rijtje van voorstellen die bij het nieuwe collegeprogramma zouden kunnen worden uitgewerkt. De heer Smit roept op om de indirecte CO₂-emissie ook mee te nemen. Dat is inderdaad een terugkerend onderwerp in de discussie. Er moet in ieder geval worden afgesproken hoe dit wordt geformuleerd, maar haar huiver is alleen dat wanneer dat ook nog heel gedetailleerd wordt uitgewerkt er nog meer wordt geschreven en er minder wordt gedaan. Zij is het ermee eens dat het erbij mee moet worden genomen, maar dan dient voor de volgende ronde te worden afgesproken of die indirecte emissie er gedetailleerd bij moet worden meegenomen, of dat er een bewustzijn is dat bepaalde activiteiten een hoeveelheid indirecte emissie met zich meebrengen. Verder onderschrijft de heer Smit de insteek van het college dat er op energiebesparing de meeste winst te behalen valt en dit ingewikkelde systeem is er dan ook voor bedoeld om dit veel robuuster in te zetten.

De heer SMIT heeft ook gezegd dat veel meer zou moeten worden ingezet op zonne-energie. Dus allereerst komt energiebesparing, dan inzetten op zonne-energie en daarna pas op biomassa en wind. Dat heeft hij gemist in de benadering van de gedeputeerde.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit klopt. Het argument om dit oorspronkelijk niet op te nemen in de Nota Energiek Drenthe was dat de subsidie was weggefallen en dat er bij de start van dit nieuwe beleid keuzes zijn gemaakt. Daarbij werden overigens wel projecten met zonnecollectoren gesubsidieerd en spreekster is het ermee eens dat daar opnieuw naar moet worden gekeken. De ontwikkeling van zonnecollectoren en allerlei manieren om zonne-energie op te vangen, gaan heel ver en ook heel snel. De ontwikkelingen vinden op dit gebied vooral in Japan plaats, waar steeds intelligentere zonnecellen worden ontwikkeld en in Zuid-Limburg komt er nu een fabriek waarbij zonnecollectoren gewoon in ruiten worden verwerkt. Met deze middelen kan in de toekomst zonne-energie worden verkregen, maar dan moet dit wel wat goedkoper worden. Spreekster kan niet aangeven wat de opslag van CO₂ in gasvelden kost. De onderzoeken daarnaar lopen nog en dit vormt daar ook een onderdeel van, maar er is op dit moment nog niets over bekend. Door intensivering van het bestaande beleid hoopt de provincie meer mensen te bereiken. Indien het beleid zoals dat nu bestaat gewoon wordt voortgezet, zou de provincie per jaar € 1,5 miljoen nodig hebben en dat zou dan voor de staten betekenen dat er € 650.000,-- extra moet komen. Als er wordt geïntensiveerd, dan gaat het over heel andere bedragen, maar dat is een discussie die de staten bij de Voorjaarsnota moeten voeren. Ten aanzien van de bundeling van elektriciteitskabels waar de heer Bossina het over heeft, merkt spreekster op dat zij dat project in haar positie van gedeputeerde niet kan verdedigen, want dit is een initiatief van de lijsttrekker van de VVD. Ten aanzien van energiearme starterswoningen en ontwikkelingen die bij de verbouwing van het provinciehuis aan de orde zouden kunnen zijn, merkt spreekster dat zij daar gedetailleerder bij de commissie op terugkomt. Dat zou kunnen betekenen dat daar wat vertraging in gaat ontstaan, maar dat zal zij de commissie dan wel duidelijk maken. Op de vraag of de doelstellingen met betrekking tot CO₂-uitstoot worden gehaald antwoordt spreekster dat 540 wel gehaald zal worden, maar de vraag is of die 800 wel wordt gehaald. Spreekster zal snel naar Den Haag afreizen, want zij heeft zeer veel waardering voor de milieuparagraaf van dit nieuwe kabinet. Indien boeren problemen hebben met covergisting, dienen zij zich bij de provincie te melden, want covergisting is juist bedoeld om het makkelijker te maken.

Mevrouw KAAL vraagt of het probleem met de covergisting de gedeputeerde bekend voorkomt.

Mevrouw KLIP antwoordt dat het haar niet bekend voorkomt, maar het kan te maken hebben met het feit dat mensen niet direct bij spreekster terecht komen. De gemeenten zijn immers het eerste aanspreekpunt als het om covergisting gaat, want voor alle kleinschalige biovergisters is de provincie niet nodig. Het komt spreekster dan ook niet bekend voor, maar als er problemen zijn dan kunnen zij zeker bij de provincie terecht.

De heer WIJBENGA wijst erop dat ook voor agrarische bedrijven geldt dat als dingen op grotere schaal kunnen, er een directe kostenreductie kan worden gereduceerd. Het zijn juist deze projecten die tegen ruimtelijke ordeningszaken aanlopen, zoals een bouwkegel waarvan in het POP staat dat deze anderhalve hectare groot mag zijn, terwijl het bestemmingsplan nog niet is aangepast. In dat geval dienen mensen zich bij de gemeenten te vervoegen, maar er zitten collectieven van agrariërs in de knel. Kan de provincie daarin een regisserende rol spelen en niet wachten tot deze mensen zich melden? Indien de gedeputeerde aangeeft dat mensen bij haar kunnen komen en dat de provincie hierin een regisserende rol gaat spelen, dan bezorgt de gedeputeerde een aantal mensen een prettige dag.

Mevrouw KLIP antwoordt dat het covergistingskader juist was bedoeld om kleinere en grotere initiatiefnemers een handleiding te geven waaruit blijkt bij welke instantie de initiatiefnemers moeten aankloppen bij een bepaalde grootte van de projecten. De regisserende rol van de provincie kan zij zich in dezen niet goed voor de geest halen, behalve dan dat de provincie gemeenten ertoe moet aanzetten om hun bestemmingsplan te wijzigen als het over grotere biovergistinginstallaties gaat. Spreekster wil graag hulp bieden als dat vanuit de provincie noodzakelijk is, maar de provincie hoort pas van een grootschalig initiatief als mensen zich tot de provincie richten. Ten aanzien van de opmerking van de heer Heetebrij over zonne-energie en het initiatief dat in Duitsland is genomen, antwoordt spreekster dat het

college die suggestie in de richting van de energiemaatschappijen zou kunnen doen. Zowel via het net-electriciteitsstroomcontract, als via het netgascontract heeft de provincie al heel veel afspraken gemaakt over duurzaamheidsprojecten, maar deze suggestie zal spreekster ook meenemen.

TWEEDE TERMIJN

De heer KUIPER wijst erop dat hij in eerste termijn een vraag aan de andere fracties had gesteld over kernenergie en de motie die hij daarover overweegt in te dienen, parallel aan moties in een viertal Drentse gemeenten, om daarmee een signaal in de richting van Essent te zenden.

De heer LEEVER van de Raedthuysgroep wil nog ingaan op twee punten. Het eerste is investeren in windenergie en het tweede is de CO₂-neutrale provincie. Hij proeft enige twijfel of er met het huidige MEP-regime wel kan worden geïnvesteerd in windenergie. De Raedthuysgroep doet dat wel, want het is het vak van de Raedthuysgroep en ook met de beperkte hoeveelheid subsidie die al is aangekondigd in het nieuwe regeerakkoord zal de Raedthuysgroep zeker verder gaan met de realisatie van windturbines, ook in de provincie Drenthe. De mogelijkheid om windenergie te realiseren kost de provincie geen geld en het levert alleen maar geld op, onder meer omdat windenergie ook de lokale bedrijvigheid kan stimuleren.

Ten aanzien van de CO₂-neutrale provincie Drenthe merkt spreker op dat hij net van de kleine schorsing gebruik heeft gemaakt om snel even wat te rekenen. Uitgaande van een windenergiecapaciteit van 100 megawatt, wat neerkomt op drie lijnopstellingen van ieder tien turbines in de Veenkoloniën of elders in de provincie, kan daarmee ongeveer 150 kiloton CO₂ per jaar worden vermeden. De provinciale doelstelling is 550 kiloton CO₂-reductie en dat betekent dat met die 30 windturbines meer dan een kwart van de provinciale doelstelling wordt bereikt. Ook kan met een dergelijke beperkte hoeveelheid windenergie een gelijke besparing van CO₂ worden bereikt met een realisatie van de biomassadoelstelling en daarom doet hij nogmaals een oproep aan de provincie om door het combineren van verschillende manieren, namelijk biomassa en windenergie, de doelstellingen te halen.

De heer HORNSTRA merkt op dat er in de discussie in eerste termijn veel punten aan de orde zijn geweest. De complimenten aan het adres van het college komen van alle kanten, dus ook van hem. Niet alle zaken die al heel goed gaan, zijn genoemd. Volgens de PvdA moet er worden gewerkt aan win-win-relaties in de zin dat datgene wat voor het milieu goed is, ook goed is voor de werkgelegenheid. Daarom heeft hij de opmerking gemaakt over de micro-WKK en de grootschaligheid in de richting van Nieuw-Buinen, maar dat geldt ook voor boeren die moeilijk hun hoofd boven water kunnen houden. In samenwerking met elkaar hebben zij soms weer wat meer perspectief bij alles wat met biovergisting en de varianten daarop te maken heeft. Ten aanzien van kernenergie zijn de staten vaak al heel duidelijk geweest, dus waar de heer Kuiper naar vraagt is een toevoeging op wat al meerdere keren onder anderen door de PvdA is uitgesproken. Ook deze nota is op dit punt heel duidelijk. De PvdA voelt helemaal niets voor kernenergie, alle argumenten zijn meerdere keren genoemd en die kent iedereen. De motivering waarom de PvdA tegen kernenergie is, zijn legio en vergt veel tijd om naar voren te brengen, maar het standpunt van de PvdA is duidelijk en daar verandert niets in.

De heer KUIPER wijst erop dat Essent erover denkt om op dit moment een investering in kernenergie te doen. De provincie is aandeelhouder en daarom zijn er al meerdere moties door verschillende gemeenten ingediend.

De heer BAAS antwoordt dat er in het nieuwe regeerakkoord staat dat het kabinet niet voornemens is om meer kerncentrales te bouwen. Hij heeft dan ook geen behoefte aan de door de heer Kuiper gevraagde motie, want die centrales komen er niet.

De heer HORNSTRA antwoordt dat zijn opmerking in eerste termijn over windenergie is vergeten. Daarom noemt hij het nu nog eens. Hij heeft 35 megawatt genoemd en gaat ervan uit dat het CDA hem

daarin wel zal steunen en dat dat zo zal blijven. Dat uitgangspunt was puur gebaseerd op het gebruik rondom Emmen. Het is interessant om die andere calculatie te horen die hij trouwens ook wel kent. De provincie heeft twee taken op dit gebied en dat is namelijk het landschap met alle goede waarden en het handen en voeten geven aan dit verhaal. Hij geeft het college mee dat er lang genoeg is gewacht en dat het tijd wordt om ook naar andere plaatsen te kijken. Daar moet het college op reageren.

De heer POPKEN wijst erop dat CO₂-emissiereductie als een rode draad door deze nota loopt. Dat het teruggedrongen moet worden is een goede zaak, maar bij CO₂ denkt hij ook aan de bossen, want de bomen hebben CO₂ nodig om dit te verwerken tot zuurstof. Er moet dan ook niet worden doorgeslagen naar de andere kant, want anders is er helemaal geen CO₂ meer en komen de bomen in gevaar.

De heer SMIT merkt ten aanzien van de indirecte CO₂-emissie op dat als dit wordt toegevoegd, zoals dat in de nota van DHV is gedaan, het probleem complexer wordt, maar spreker heeft ook aangegeven dat het complexer wordt en dat het zeker geen makkelijk vraagstuk is. Het kan wel voorkomen dat er verkeerde besluiten worden genomen. De gedeputeerde noemt bio-ethanol en als daar goed naar wordt gekeken en geanalyseerd dan is het de vraag of dit een goede techniek is. Er zijn namelijk veel betere technieken om biomassa te ontsluiten. Hetzelfde geldt voor mestvergisting, want als dit wordt geanalyseerd, dan is dat niet eens altijd duurzaam. Hij waarschuwt de gedeputeerde ervoor om niet het verkeerde pad op te gaan met de verkeerde besluiten over duurzaamheid, ondanks de goede intenties van de gedeputeerde. De gedeputeerde noemt ook de micro-WKK. Daar moet ook voorzichtig mee worden omgegaan, want dit wordt gezien als een overgang naar brandstofcellen, dus dan zou spreker daar liever op mikken want dat is dan meer toekomstgericht. Er wordt gezegd dat er CO₂ vrijkomt bij de oliewinning in Schoonebeek, maar als er een CO₂-neutraal Drenthe bestaat dan is er toch geen oliewinning meer? De gedeputeerde zegt dat daar een politieke meerderheid voor is, maar dat is een politiek argument, maar dat wil niet zeggen dat het inhoudelijk een juist argument is. Er zijn talloze besluiten met een politieke meerderheid genomen, die inhoudelijk onjuist bleken te zijn.

Mevrouw KAAL sluit zich ten aanzien van de kerncentrales aan bij de opmerking van de heer Baas, namelijk dat het huidige kabinet niet het voornemen heeft om er meer centrales bij te bouwen. Zij mist de bijdrage ten aanzien van de vierde B, de bewustwording van de burgers en haar verzoek om daar een wat grotere campagne op te zetten. Mag zij nu innemen dat Drenthe een CO₂-neutrale provincie wordt? Kan zij dat met hoofdletters boven de nota zetten?

Mevrouw KLIP verwijst naar de discussie die er is gevoerd op het moment dat er voor het laatst over de Energienota is gesproken. Toen ging het inderdaad over Coevorden, want dat loopt als een rode draad door dit aspect heen. Zij heeft toen namens het college gezegd dat die 15 megawatt niet heilig is en het aantal windmolens ook niet, want als er op die locatie wat meer mogelijk is dan staat het college daar welwillend tegenover. Zij heeft niet gezegd dat het dan om 35 megawatt zou moeten gaan, maar zij heeft niet heel strak vastgehouden aan die 15 megawatt en het aantal molens. De opmerking dat het nu lang genoeg heeft geduurd en dat er naar andere locaties moet worden gekeken, neemt spreekster terug naar het college, want het betreft de portefeuille van een collega-gedeputeerde. Daar zal gezamenlijk naar gekeken moeten worden. De opmerking van de heer Smit dat indirecte CO₂-uitstoot moet worden meegenomen, is terecht. Anders ontstaat er een vertekend beeld, maar dan moet er wel worden gekeken hoe grof- of fijnmazig die indirecte CO₂-uitstoot dan in beeld moet worden gebracht. Zij kan daar nog geen gedetailleerd antwoord op geven, maar het is wel een aspect dat moet worden meegenomen. Ten aanzien van de CO₂-opslag merkt zij op dat politieke besluiten niet altijd inhoudelijk juiste besluiten zijn. In dit land is het echter wel zo georganiseerd dat beslissingen worden genomen met politieke meerderheden, ondanks dat die besluiten later onjuist blijken te zijn. Democratie werkt nu eenmaal zo en biedt geen enkele garantie dat er altijd juiste besluiten worden genomen. Het enige wat de politieke besluitvorming ten goede kan komen is dat de discussie wordt gevoerd met inbreng van wetenschappers en dat zou de overheid veel meer moeten doen dan tot nu toe het geval is geweest. Het bereiken van een CO₂-neutrale provincie is enkel mogelijk wanneer er wordt overgegaan op CO₂-opslag.

Dat is dan ook een tussentijdse oplossing waarvoor wordt gekozen omdat in die periode de technologische ontwikkelingen doorgaan.

Mevrouw KAAL antwoordt dat er ook een andere keuze gemaakt kan worden en als zij proeft wat hier vanmiddag is gezegd dan gaat die keuze ook een andere kant op en kan de gedeputeerde daar gehoor aan geven.

Mevrouw KLIP wil graag overal gehoor aan geven, maar zij dacht dat mevrouw Kaal refereerde aan het rapport en dat heeft dit verhaal opgeleverd. De provincie streeft dan ook zoveel mogelijk naar CO₂-neutraliteit, maar zij kan niet garanderen dat dit in 2020 ook is gerealiseerd. Zij proeft wel dat de staten daar samen met het college op weg naartoe willen. Die ambitie heeft dit college wel en hopelijk het volgende college ook. Ten aanzien van de bewustwording merkt zij op dat er op dit gebied allerlei trajecten zijn die door heel veel verschillende organisaties worden uitgevoerd en dat veel van die projecten afzonderlijk worden gesubsidieerd. De bedoeling van de bijeenkomst van al die partijen en de provincie in januari 2007 was om al die initiatieven op het gebied van bewustwording die elkaar soms zijdelings raken, robuuster, effectiever en efficiënter vorm te geven. Op die manier wilde het college een paraplu geven aan alle initiatieven op het gebied van bewustwording die er zijn, zodat deze elkaar versterken. Daar is het college nu mee bezig.

Mevrouw KAAL bedoelt de campagne die er op is gericht de gewone burger bewust te maken over hoe en op welk gebied er in een simpel huishouden te bezuinigen is.

Mevrouw KLIP antwoordt dat zij dit mee zal nemen, maar dat er op dit gebied in de richting van de burger en de verschillende doelgroepen al heel veel wordt gedaan. Als daar iets tussenuit valt of niet goed genoeg is, dan zal het college daarop blijven inzetten of dat versterken.

De VOORZITTER concludeert dat de commissie een zinvolle bijdrage heeft geleverd aan de tussenbalans, zodat de eindbalans op een zorgvuldige manier kan worden opgemaakt.

11. Brief van 24 januari 2007, kenmerk 4/5.5/2007000757 van het college van GS over Afronding uitvoering Drentse Landbouwagonderzoekagenda

De heer HAIKENS constateert dat er in de landbouw aanzienlijk minder geld wordt verdiend dan met energie. De voorliggende nota is wel een goede nota. Uit deze nota haalt hij dat er uitstekend is omgegaan met de initiatieven die zijn opgezet samen met LTO Noord. Wat hier allemaal wordt genoemd in zijn algemeenheid verdient een grote pluim en na drie jaar zijn de resultaten er dan ook echt naar. Dat is niet alles, want er zijn nog een paar punten waar toch naar moet worden gekeken en minimaal over moet worden gesproken. In de agenda staat dat er inplaatsing van melkveehouderijen in de Veenkoloniën plaats moet vinden, maar dat heeft tot nu toe maar één bedrijf opgeleverd en op dit moment is er geen enkel zicht op dat er meerdere zullen volgen. Spreker zou graag willen weten of laten onderzoeken of dit instrument niet toegevoegd kan worden aan de gereedschapskist waarover in de WAV-discussie is gesproken. Met andere woorden, kunnen er met betrekking tot bedrijven die in Drenthe in bepaalde gebieden in de problemen komen, geen initiatieven worden genomen om inplaatsing elders te realiseren? Op initiatief van de VVD is heel nadrukkelijk de subsidie aan de jonge boeren nog eens aan de orde gesteld. Het Ministerie van LNV is daar nog steeds mee bezig als het gaat om de uitvoering en op landelijk niveau gaat dat redelijk. Mede door een aantal provincies die dit hebben ondersteund, zijn er de eerste signalen die heel positief klinken en dat kleine steuntje dat de provincie in de rug kan geven is voor een aantal bedrijven toch zodanig gunstig dat zij daar mee verder kunnen. Het is vreemd dat voordat de staten met de uitkomsten en de effecten hiervan in deze provincie zijn geconfronteerd, het college al zegt dit niet langer te willen doen. Spreker betreurt dat ten eerste en dat is wat hem betreft dan ook nog geen gelopen koers. Hij heeft geconstateerd dat de WAV is goedgekeurd in de Tweede Kamer en het college kan hier dus mee aan de gang. De commissie die het werk heeft voorbereid kan

nu makkelijk een vervolg krijgen en er is nu een wettelijk kader, dus dat zou veel duidelijkheid kunnen verschaffen voor de landbouw in deze provincie.

De heer WIJBENGA merkt op dat de afronding van zo'n agenda de mogelijkheid biedt om nog eens terug te kijken en toen hij het stuk las had hij hetzelfde gevoel als vorige spreker. In deze zaal is niet heel veel over landbouw in het algemeen gesproken en zeker aan het begin van deze statenperiode werd niet erg positief over landbouw gesproken. Daarin heeft nu een kentering plaatsgevonden, want er wordt weer regelmatig overlegd met LTO en als hij de aanbiedingsbrief leest dan gaat het veelvuldig over nauw overleg, afstemming en samenwerking, dus wat dat betreft complimenteert hij het college dat het allemaal weer goed is gekomen.

In de aanbiedingsbrief gaat het veelvuldig over het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN) en dan wordt het afgesloten met een nieuw uitvoeringsprogramma. Het CDA heeft een voorkeur voor een nieuwe Drentse landbouwagonde en wil dat niet in SNN-verband doen, want de problematiek van de landbouw in Drenthe is toch van een iets andere orde dan in Groningen en in Friesland. Hierbij kijkt hij naar de Natura2000-gebieden en de WAV-problematiek, dus graag hoort hij van dit college wat het college voor ogen heeft met een nieuw uitvoeringsprogramma. Op pagina 2 wordt er iets gezegd over de schaalvergroting. Gisteravond hoorde hij op een verkiezingsbijeenkomst geluiden dat de provincie weliswaar in het POP het bouwblok van anderhalve hectare heeft vastgesteld, maar dat heel veel gemeenten achterlopen in het aanpassen van hun bestemmingsplannen. Er zijn agrariërs die daar nu tegenaan lopen. Hoe kijkt het college daar tegenaan? Ziet het college er een rol van de provincie in om daar nog eens met gemeenten over te gaan praten, want er zijn agrarische bedrijven die daar nu heel hard tegenaan lopen? Ten aanzien van de subsidieregeling voor jonge agrariërs heeft hij daar zelf wat onderzoek naar gedaan en links en rechts gebeld. Hij heeft gehoord dat door het niet voortzetten van de regeling tussen de twee en vier bedrijfsovernames niet doorgaan. Het besluit van het college heeft dus direct impact. Als hij dan kijkt om hoeveel gevallen het gaat, dan gaat het in Drenthe om ongeveer tien gevallen per jaar die onder deze regeling zouden vallen en met € 20.000,- per geval en een bedrag van € 200.000,- zouden deze bedrijven allemaal kunnen worden geholpen. Een andere vraag is wat het LTO hiervan vond toen het college hierover met LTO sprak. Hij kan zich niet voorstellen dat het LTO over het eenmalige karakter van deze regeling erg ingenomen was. Ten aanzien van ammoniak zou het college met voorstellen komen en hij verwacht die dan ook op korte termijn, temeer daar er nog een schone taak ligt voor de staten als het gaat om de gebieden kleiner dan 50 hectare. Daar moeten besluiten over worden genomen en zal het college ook met voorstellen moeten komen. Heeft de gedeputeerde enig idee van de agenda in dat verband? Als het gaat over genetisch gemodificeerde organismen, dan is er in de commissie enige tijd geleden uitvoerig over gesproken. Toen is niet helemaal uitgekomen op wat D66 wilde, maar het compromis wat er toen is gesloten sprak hem wel aan, namelijk dat de staten gerapporteerd zouden worden over de gang van zaken rondom genetische modificatie. Voorzover spreker zich kan herinneren heeft hij daar tot nu toe slechts één keer iets van gehad, terwijl er op Europees niveau op dit gebied veel is gebeurd, namelijk als het gaat om aanwijzing en uitzondering van gebieden. Kan het college uitleggen waarom de commissie daar nooit een tweede of derde rapportage van heeft gehad?

De heer BAAS heeft deze notitie gelezen en complimenteert het college voor de bondigheid en helderheid van de notitie. Dat doet hem in de tijd van campagne voeren deugd. Hij maakt eruit op dat er goed en frequent overleg is geweest met LTO Noord en dat vindt hij een positief punt in relatie tot het begin van deze collegeperiode en ook met het oog op de toekomst als de provincie nog veelvuldig met LTO Noord aan de slag moet als het gaat om de problematiek rondom Natura2000. Een goede verstandhouding is een basisvoorwaarde om daar uit te komen. Niet alle resultaten zoals die zijn benoemd zijn even helder en positief. Hij komt vaak tegen dat bepaalde zaken worden geprobeerd, dat er aandacht voor wordt gevraagd, dat ergens op wordt aangedrongen en dat er geen nieuwe mogelijkheden zijn. Dit wijst nog niet op echte resultaten, maar hij kijkt graag naar het toekomstige uitvoeringsprogramma en hij gaat ervan uit dat punten die in deze agenda nog niet zijn afgerond, in dat programma weer een plaats zullen krijgen.

De heer LANTING stelt vast dat de landbouwagenda goed heeft gewerkt en dat de verhoudingen daarvoor zijn verbeterd. Hij werpt dan ook meteen de blik naar voren en geeft aan dat als het goed is bevalen er ook in een nieuwe periode weer met een programma moet worden gekomen. Hij vraagt of er gesproken kan worden met LTO over de schaal waarop er met de energievoorziening wordt omgegaan, evenals over de kleine kringloop. Dat dient hieraan voor de toekomst te worden toegevoegd.

Mevrouw STOEL sluit zich aan bij de complimenten voor het college over dit stuk. Het is uitstekend dat keurig binnen de collegeperiode de agenda is uitgevoerd en zij is heel blij dat zij heeft vernomen dat het frequente overleg met LTO ook tot tevredenheid aan de kant van LTO is verlopen. Wat haar betreft geeft dat dan ook direct aan dat dit voor een volgende collegeperiode een goed instrument is om mee verder te gaan. Dat zou zij dan ook graag zien omdat er nu en zo dadelijk opnieuw grote onderwerpen aan de orde zullen komen, zoals Natura2000, en dan is dit uitstekend om mee door te gaan. Helaas is niet op alle onderdelen een even duidelijk resultaat behaald. Zij had bijvoorbeeld meer verwacht van de inplaatsing van melkveehouderijen in het Veenkoloniale gebied en zij hoopt ook echt dat daar voortvarend mee zal worden doorgedaan in samenhang met de gehele ontwikkeling van dat gebied. Zij denkt dan bijvoorbeeld ook aan ketenboerderijen en meer aandacht aan energieboerderijen. De fracties van de PvdA in de staten van Groningen en Drenthe zijn daar langere tijd mee bezig geweest en sinds vorige week hebben beide fracties daar gezamenlijk een essay over uitgebracht. Wie daarnaar benieuwd is, kan het lezen op de website van de PvdA. Daarin staat een aantal ideeën waar de PvdA de volgende periode mee verder kan. De PvdA is dan ook tevreden met de afwikkeling van deze landbouwagenda en hoopt dat er inderdaad opnieuw een Drentse landbouwagenda wordt opgestart, aangezien deze provincie bepaalde problematiek kent die in beide andere noordelijke provincies anders uitpakt dan in deze provincie.

De heer WIJBENGA heeft mevrouw Stoel niets horen zeggen over de Subsidieregeling jonge agrariërs. Heeft zij daar een opvatting over?

Mevrouw STOEL wil ook graag weten waarom die regeling is gestopt en of er een mogelijkheid is om daar weer mee verder te gaan. Zij sluit zich dan ook aan bij de vragen die daarover zijn gesteld.

De heer WIERINGA merkt op dat het rijk subsidie beschikbaar heeft gesteld voor de start door jonge boeren, die een bedrijf willen overnemen. Hoe ver is de provincie Drenthe hiermee? De provincie dient immers deze regeling uit te voeren. Het geld komt wel van het rijk, maar hoever is de provincie daarmee? Op pagina 2 wordt gesproken over de voorbeeldregeling ruimte voor ruimte. Wat zijn de behaalde resultaten tot op heden? Tijdens een bijeenkomst op 6 februari 2007 in het Van der Valkmotel te Assen, alwaar veel verontruste boeren en recreatieondernemers aanwezig waren in verband met de inspraakmogelijkheden tot en met 19 februari 2007 en de vele onduidelijkheden die er bij de uitvoerders zijn en die pas bekend worden op 1 maart 2007, is zijn vraag wat het college eraan gaat doen om de problemen die spelen voor boeren en recreatieondernemers ten aanzien van Natura2000 op te lossen.

De heer KUIPERS merkt op dat de voorliggende notitie een afronding van een statenperiode behelst en wat hem al lezende opvalt is dat de relatie met LTO aanmerkelijk is verbeterd. In die zin vindt hij het een compliment dat het college in goed overleg met LTO Noord een goede verstandhouding heeft kunnen bereiken. In die zin sluit hij zich aan bij de gedachte om ook in de volgende statenperiode met een soortgelijk nieuw overleg te komen en dit in ieder geval te continueren. Het is duidelijk dat de provincie wat dat betreft een wat andersoortige provincie is dan bijvoorbeeld Groningen of Friesland. In die zin denkt hij dat een provinciale landbouwagenda een goede zaak is. De notitie lezende kwam toch nog een aantal zaken naar voren die hij op wil merken. In de notitie wordt duidelijk aangegeven dat het Europees landbouwbeleid voor de lange termijn voor de landbouw in Drenthe en vooral de melkveehouderij duidelijke gevolgen zal hebben, zeker ook wat het inkomen van de ondernemer betreft. Hier liggen duidelijk kansen ter stimulering van de biologische landbouw, omdat duidelijk blijkt dat daar in de toekomst per-

spectieven liggen voor de melkveehouderij. Het is een goede zaak om daar in de toekomst een actief beleid op te ontwikkelen.

De heer HAIKENS vraagt of de heer Kuipers in dat opzicht over een glazen bol beschikt.

De heer KUIPERS antwoordt dat er op dit moment volop discussies worden gevoerd over duurzaamheid, duurzaam inkopen en consumeren. Kort geleden was er in de media te lezen dat consumenten bereid zijn om meer biologische producten te kopen wanneer het in een grotere mate beschikbaar is en er een acceptabele prijs aan hangt en het aanbod bepaalt in dit opzicht mede de prijs. Dat is gewoon een in elkaar grijpende ketting en hij denkt dat het een het ander kan stimuleren en de biologische landbouw op een hoger plan kan brengen. De inplaatsing van veeteeltbedrijven in de Veenkoloniën schiet niet echt op en hij is benieuwd wat daar nu eigenlijk de oorzaak van is. Hij vindt die inplaatsing op zich prima, maar wat GroenLinks betreft wil hij daar toch altijd graag de vinger aan de pols houden, aangezien het specifieke karakter van de Veenkoloniën niet teveel geweld aangedaan mag worden. Hij heeft gelezen dat er weinig schot in zit. Met betrekking tot de grondbank speelt er hetzelfde, want LTO Noord constateert dat daar weinig of geen mogelijkheden zijn, terwijl zijn fractie al meerdere malen heeft aangegeven warm voorstander te zijn van die grondbank omdat daarmee een sturingsmechanisme bij de provincie kan ontstaan. Hij vindt het jammer dat hij op dit moment constateert dat die grondbank ver weg is. Ook de uitwerking van de verplaatsing en de sanering van de intensieve veehouderij in relatie tot de stank heeft bij de LTO blijkbaar geen prioriteit en daar is tot nu toe dan ook niets mee gebeurd. GroenLinks dringt aan om hierop bij het LTO terug te komen en te kijken of de gang in het proces kan worden herkegen, want het is één van de aspecten die zeker voor de nabije toekomst grote aandacht verdient. Hij vindt het jammer dat er op dit moment weinig duidelijkheid is over de financiering van de herstructurering van de glastuinbouw. Ook daar is nog weinig van bekend en het is een spel van financiering of er nu wel of geen financiële middelen voor aanwezig zijn. Hij denkt dat hier een uitdaging op de korte en/of middellange termijn ligt, zoals er bijvoorbeeld al energieproducerende kassen zijn. Zo kan daarin ook weer heel innovatief worden geopereerd.

De heer POPKEN merkt op dat er in deze agenda veel actiepunten zijn opgenomen. Dientengevolge zijn er diverse projecten aangepakt, meestal met positief resultaat. Hij stelt vast dat op enkele punten de doelstelling niet uitvoerbaar bleek en daarnaast is een aantal punten nog niet volledig afgerond. Inmiddels is het Provinciaal Meerjarenprogramma (PMJP) voor het landelijk gebied vastgesteld en in dit programma zijn weer nieuwe doelstellingen opgenomen. Aldus stelt hij vast dat de landbouwagenda met een positieve gedachte kan worden afgerond.

Mevrouw EDELENBOSCH merkt op dat de secretaris van het bestuurlijk overleg, de heer Hollinga van LTO Noord, bijna de hele middag op de publieke tribune heeft gezeten, maar dat hij inmiddels waarschijnlijk voor campagneactiviteiten werd weggeroepen. Dat zij die mededeling doet geeft al aan hoe tegenwoordig de relatie met LTO is. Zij ziet de vertegenwoordigers van LTO geregeld, de sfeer is prettig en partijen weten elkaar tussendoor ook te vinden als er dingen te bespreken zijn. Niet alles wat er in de agenda is opgenomen, is gerealiseerd, maar het college heeft wel gemeend om, nu per 1 januari 2007 een groot aantal afspraken is gemaakt in het kader van het PMJP zoals de herstructurering, verkaveling en de verbreding van de landbouw, het te moeten afhechten omdat het vervelend is om twee programma's naast elkaar te laten bestaan. In het bestuurlijk overleg is dan ook gezegd dat er een keurige korte brief zou worden gemaakt. Spreekster heeft in ieder geval nooit de bedoeling gehad om er een uitgebreide nota van te maken, maar wat inhoud betreft is de brief niet anders dan wat de commissie heeft geconstateerd. Meerderen hebben opmerkingen gemaakt over de inplaatsing van de veehouderijen in het Veenkoloniale gebied. Zij is het er aan de ene kant mee eens dat ook zij het liefst 40 bedrijven had ingeplaatst gezien, maar dat is nog niet het geval. Met een tweede bedrijf, dat kansrijk is, wordt er momenteel gesproken. Er is ook een initiatiefnemer geweest die dan net weer buiten het gebied ligt en er wordt dan alsnog gepraat of dat wel of niet moet gebeuren. Spreker kan echter niet zeggen dat er niets is gebeurd, want er was een initiatief met boeren in Buinen, maar dat is afgehecht omdat er naar sub-

sidiecriteria moet worden gekeken of iets past of niet. Die boeren zijn uiteindelijk toch doorgeslagen. Er is een tweede onderzoek gedaan naar ontsluiting van een gebied waar zogenaamde twee derde wegen zijn en een deel van de Veenkoloniën is daarvoor benoemd. Dat is het gebied waar de heer Haikens het beste bekend is, namelijk het Veenkoloniale gebied van Borger-Odoorn en zij is nu aan het kijken of er een gebied op voorhand kan worden ingericht. Daarvan heeft zij ook gezegd dat zij er geen probleem in ziet indien andere verplaatsers uit Drenthe van die ruimte gebruik gaan maken. Daarmee heeft zij het hele vragenpakket dat zojuist naar aanleiding van dit onderwerp is gesteld weergegeven en dat loopt nu op dit moment. Toen zij eraan begon wist zij het ook niet precies. Er was sprake van koopmangeld en strenge criteria en het college wilde ook niet dat er activiteiten werden ontwikkeld enkel omdat deze vanuit de reconstructie in het gebied geplaatst konden worden, want het moest ook leiden tot het oplossen van problemen die in Drenthe speelden. Dat was de eerste stap en daarna heeft het college twee onderzoeken gedaan. Op dit moment wordt er samen met de gemeenten gekeken of er een nieuw deel van het gebied kan worden ontsloten. Een aantal commissieleden hebben het over de goedkeuring van de WAV gehad. Vanmorgen had spreekster het ook op haar bureau liggen en het eerste aarzelende gesprek over wat er nu op tafel ligt en hoe daar nu verder moet worden gegaan, is ambtelijk al gevoerd met vertegenwoordigers van LTO. Dat heeft ook te maken met het toetsingskader waar op dit moment over wordt gesproken in verband met Natura2000 in de overgangperiode. De dingen kunnen natuurlijk los van elkaar worden gezien, maar spreekster probeert nu juist de boel in samenhang te brengen. Spreekster heeft ook net een notitie binnengekregen over de annotatie van het overleg dat morgen plaats zal vinden. Morgen is er namelijk een overleg tussen provincies en minister om te kijken of er iets is af te spreken, waardoor het ook juridisch handhaafbaar is en of het ecologisch voldoende soelaas biedt voor de afspraken die er onderling moeten worden gemaakt. Indien dat pakket klaar is kan er in de commissie en de staten verder worden gesproken over hoe dat pakket wordt uitgewerkt. Het CDA en de VVD hebben de subsidieregeling voor jonge boeren aangeroerd. Spreekster wijst erop dat de staten vorig jaar het college hebben overgehaald om deze regeling eenmalig in te voeren en daar wil het college in eerste instantie aan vasthouden. Er is echter ook een ander argument te noemen en dat heeft ermee te maken dat de provincie van het rijk veel minder geld heeft gekregen dan vroeger. Dat betekent dat de provincie niet kan cofinancieren, ook niet vanuit Europa, voor deze middelen, maar dat de provincie het hele bedrag zelf moet ophoesten. Dat betekent dus dat het geen optelsom van twee keer een bedrag is, maar dat de provincie het zelf doet. Dan kan de provincie hetzelfde bedrag laten staan als de vorige keer en daarmee tien bedrijven helpen. Voor alles is een voor en een tegen te bedenken, maar in het overleg dat zij vorig jaar hierover heeft gehad met het bestuur van LTO waren zij het met het college eens dat het geld beter op andere bedrijfsontwikkelingen als innovatie en het investeren in de keten gebruikt zou kunnen worden. In het hele ILG-traject voor landbouw is er bovendien al veel minder geld beschikbaar. Op dit moment speelt het eerste deel van het ILG- traject, waarbij het om de verkaveling en dergelijke draait. Daarvoor is het kavelbureau opgericht en op dit moment start het ondernemersprogramma. Op dit moment wordt er geworven om bedrijven daarvoor te interesseren en dan wordt er begeleiding gegeven voor bedrijfsmanagement, advisering voor innovatiemogelijkheden. Zij heeft het idee dat ook jonge boeren daarvan gebruik kunnen maken. Als dan puntje bij paaltje komt dan krijgen zij € 10.000,-- voor bedrijfsverplaatsing en ondernemers vinden dat over het algemeen toch een wat lage bijdrage in verhouding tot wat zij zelf moeten investeren. Dan is het prachtig voor de bühne indien de provincie nog weer een regeling treft door de gelden van het rijk te cofinancieren, maar spreekster vindt dat dit een rijksregeling moet zijn en dat het rijk daarvoor voldoende moet ophoesten en met dezelfde argumenten, maar ook met de ervaring dat het minder effect geeft dan gehoopt voor dat budget, heeft het college dan ook besloten om dit niet te cofinancieren.

De heer WIJBENGA wijst erop dat vorig jaar statenbreed is gezegd dat dit een nuttige regeling is en in de tijd en in de omstandigheden is er sindsdien niet zoveel veranderd. Spreker heeft gesproken met vertegenwoordigers van het Drents Agrarisch Jongeren Kontakt (DAJK) en bij monde van de voorzitter is hem op het hart gedrukt dat er wel degelijk behoefte is aan deze regeling. Ook aan de hand van Drentse cijfers is hem verteld dat een aantal gevallen nu niet meer doorgaat omdat deze regeling niet meer bestaat. De regeling is dus wel zo belangrijk en in sommige gevallen van doorslaggevende bete-

kenis. Dat er veel geld via het PMJP naar de agrarische sector wordt gesluisd, is iets waar hij mee akkoord kan gaan, maar vorig jaar waren die middelen er ook nog niet en toen kon deze regeling wel doorgang vinden. Hij vindt het argument van de gedeputeerde dat er al veel geld via het PMJP naar de agrarische sector gaat op dit moment dan ook gezocht.

Mevrouw EDELENBOSCH wijst erop dat het landbouwgeld dat via het rijk in het PMJP is opgenomen, veel minder is. Het is niet zo dat er veel geld voor landbouw naar het PMJP is gegaan en dat het daarom niet te besteden is, maar er is überhaupt voor landbouw vanuit het rijk nagenoeg geen geld gekomen. Er is een heel klein beetje geld voor landbouw vanuit Europa gekomen en daar zijn de staten heel erg bij betrokken geweest. Dat geld is allemaal besteed aan de zogenaamde wonderbaarlijke vermenigvuldiging; de provincies hebben € 20 miljoen opgehoest, het Ministerie van LNV heeft € 20 miljoen opgebracht en vanuit Europa is er € 40 miljoen bij gedaan. Dat geld gaat naar de landbouwsector en ook dat geld is weg. Dat betekent dat als de provincie de regeling voor jonge boeren wil handhaven, de provincie dit helemaal zelf moet betalen. Van hetzelfde budget kan de provincie maar de helft doen. Natuurlijk wil het DAJK voortzetting van deze regeling, maar dat er nu al twee boeren afhaken lijkt haar erg stug. Vorige week heeft het college de brief pas geretourneerd en twee weken daarvoor kwam de mededeling vanuit het rijk dat de rijksregeling open is en dat de provincies wordt verzocht om daar iets bij te leggen, dus dat er nu al partijen afhaken lijkt haar niet te kloppen, want de rijksregeling staat gewoon open en boeren kunnen dus gewoon bij het rijk aankloppen.

De heer HAIKENS vindt de discussie over het geld eigenlijk niet zo interessant. Het gaat spreker veel meer om het resultaat. Wat zijn de effecten? Vanmiddag communiceert de commissie voor het eerst met de gedeputeerde over de effecten en wat het heeft opgeleverd. Het besluit dat het college deze regeling als eenmalig heeft beschouwd is nooit uitdrukkelijk in deze staten besproken. Het gaat hem erom dat er op basis van de resultaten van de regeling moet worden gediscussieerd. Wat zijn de effecten geweest? Als die effecten er zijn geweest en als een aantal jonge boeren daardoor net dat laatste steuntje heeft gekregen waardoor zij verder kunnen, dan kunnen de staten oordelen of dit waardevol is of niet. Indien zijn informatie op dit moment is dat het voor een aantal boeren waardevol is geweest, dan vindt hij het argument over de financiën eigenlijk van minder belang.

Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat de commissie van haar een overzicht zal krijgen waar het bedrag van € 90.000.-- dat vorig jaar is uitgetrokken in het kader van de startersregeling voor jonge boeren aan is besteed. De reactie van de heer Haikens verbaast haar overigens wel, want tot nog toe was het college door de staten steeds op het hart gedrukt om toch vooral ieder dubbeltje zeven keer om te draaien alvorens het uit te geven. Na de discussie van vorig jaar heeft het college besloten deze regeling als eenmalig op te vatten en is er € 90.000.-- voor uitgetrokken. Dat besluit heeft het college genomen naar aanleiding van de discussie die daarover met de staten heeft plaatsgevonden. Op dit moment heeft de provincie dit geld niet omdat vanuit het rijk de combinatie met de verdubbeling niet mogelijk is. Vorig jaar kon de provincie voor negen bedrijven het rijksgeld verdubbelen en nu kan de provincie voor hetzelfde bedrag van € 90.000.-- viereneenhalf keer helpen. De vorige keer gaven LTO en jonge ondernemers bovendien aan dat zij het geld liever besteed zagen aan de begeleiding van het management van bedrijven en de innovatie van bedrijven.

Het college heeft naar aanleiding van de begeleidende brief in SNN-verband veel overleg gehad. Het college heeft heel veel samen met de overige noordelijke provincies in SNN-verband opgetrokken om het meeste op de wal te slepen in het kader van het ILG-contract. De noordelijke provincies hebben op dit moment een gezamenlijke strategische agenda voor Noord-Nederland en op dit moment is zij bezig met het EZ-programma waar de agri-business in zit en dat doen de noordelijke provincies allemaal samen. Als er nog losse eindjes van deze agenda liggen, dan zal daarmee een nieuw uitvoeringsprogramma worden gemaakt en deze wordt dan nu ook voorbereid. Er zal geen sprake zijn van een nieuwe beleidsnotitie, want er ligt genoeg op dit terrein, maar er zal een nieuw uitvoeringsprogramma worden gemaakt. Op 19 oktober 2006 heeft een eerste brainstormsessie plaatsgevonden met mensen van het Ministerie van LNV, met mensen uit de noordelijke omgeving en uit Drenthe in het bijzonder en met

mensen afkomstig uit de keten. De noordelijke provincies willen meer samenwerking met organisaties die zich ook buiten de agrarische sector bevinden om te kijken of er over de grenzen kan worden getrokken, maar daarnaast willen zij vooral ook in relatie met innovatie en de productie- en afzetketen nieuwe contacten maken. Spreekster is bij die bijeenkomst heel veel mensen tegengekomen die zij nog niet kende, maar die waren daar wel aanwezig omdat zij op een of andere manier allemaal aanhaakten aan de agrarische bedrijfsvoering en iets konden betekenen voor de agrarische sector. Met elkaar hebben de aanwezigen zich voorgenomen om de discussie voort te zetten en zich te laten informeren over een aantal wervende projecten in de rest van het land. Of dat nog lukt, weet zij niet, want de meeste mensen die moeten worden bezocht zijn op dit moment op campagne en die hebben iets minder tijd. Of dat dus nog lukt terwijl spreekster nog gedeputeerde is, of dat dit een afspraak is voor haar opvolger, kan zij nu niet zeggen. Er wordt echter gewerkt aan een nieuw uitvoeringsprogramma voor de Drentse agrosector. Zij is het ermee eens dat als er een uitvoeringsprogramma wordt gemaakt, de Drentse specialiteiten daarvoor moeten worden gebruikt. Ten aanzien van de schaalvergroting is sprake van een vergelijkbaar verhaal met dat van mevrouw Kaal over de biovergisters. Er wordt een uitgangsnootie gemaakt als handleiding om het snel voor elkaar te krijgen en in het POP zijn de bouwblokken vergroot, maar de gemeente zal daar zelf wel naar moeten kijken. De meeste ondernemers die vervolgens dan toch hun hoofd stoten bij een gemeentelijk loket, weten de provincie wel te vinden. Spreekster heeft persoonlijk het knelpunt nog niet ervaren dat nog niet alle gemeentelijke bestemmingsplannen op anderhalve hectare zijn aangepast, maar dat dit knelpunt bestaat lijkt haar wel helder. Ten aanzien van genetische modificatie heeft zij door de Drentse bril gekeken en geconstateerd dat er niet veel valt te rapporteren. De staten kunnen via internet allerlei ontwikkelingen op dit gebied bijhouden, maar het college zoomt alleen maar in op datgene wat er in Drenthe neerdaalt en of daar de commissie van op de hoogte gebracht moet worden. Vandaar dat het college niet nader heeft gerapporteerd omdat er zich op dit vlak in Drenthe weinig afspeelt. De heer Baas vraagt naar een uitvoeringsprogramma en daar heeft spreekster voldoende over gezegd. Bij alle onderwerpen waar de landbouwsector aan gerelateerd is, of dit nu in de portefeuille van mevrouw Klip of mevrouw Haarsma past, zitten vertegenwoordigers van LTO op alle niveaus aan tafel. Dat geldt in de gebieden zelf voor afdelingsbestuurders of boeren zelf, dus de provincie heeft inmiddels een redelijk goed netwerk van overleg met LTO-bestuurders en/of vertegenwoordigers. Ten aanzien van het stimuleren van biologische landbouw merkt spreekster op dat zij gisteren een afronding op haar bureau heeft gekregen van het Ministerie van LNV, waarin is onderzocht wat de beste manier is om biologische landbouw te stimuleren en dat zit vooral in bewustwordingsmaatregelen en het stimuleren van een stijgende afname van dergelijke producten. Als de overheid namelijk iets gaat subsidiëren is er € 83 miljoen nodig om een half proces omzet te vermeerderen en dat is erg veel geld. In Drenthe neemt het areaal voor biologische landbouw niet af, het aantal boeren neemt ook niet af en de omzet neemt verder toe. De individuele biologische boer is dan ook redelijk tevreden. De provincie zou het wel anders willen, maar de sector is redelijk stabiel en dat zijn allemaal zaken die deze zomer in het kader van de Taskforce Biologisch Logisch worden geëvalueerd. Er zal in ieder geval een aantal aanpassingen komen in de manier waarop daar verder mee zal worden omgegaan. Ten aanzien van de grondbank was afgesproken dat LTO dit zou gaan trekken en LTO heeft geconstateerd dat dit niet zo nodig was. Het had er ook mee te maken dat de provincie een goed gebiedsgericht beleid heeft, waarin er een kavelruilbureau bestaat en dat het Bureau Beheer Landbouwgronden (BBL) de mogelijkheid biedt om de Dienst Landelijk Gebied (DLG) grond aan te laten kopen voor alle acties die er voor de landbouw zullen komen. Het werkt dus in Drenthe al zo door de hele provincie en doordat er behoorlijke meevallers zijn geweest heeft zij de grondpot van het BBL ook nagenoeg leeg laten maken. Dat betekent dat er voorzichtig hier en daar strategisch weer wat in de pot wordt gezet en daar kunnen alle goede gebiedsgerichte plannen van worden meebetaald, maar er zal ook worden geprobeerd om de boeren op de allerbeste plekken te krijgen en hun kavel te vergroten, zodat ook zij er goed bij worden betrokken. Eigenlijk is er dan ook tevredenheid over hoe het in Drenthe gaat. Ten aanzien van de glastuinbouw zijn er meerderen geïnteresseerd. In het bestuurlijke overleg met het rijk, waar de provincies heel hard aan hebben getrokken, is het punt met betrekking tot de glastuinbouw niet geëffectueerd. Het ligt spreekster nog steeds zwaar op de maag dat dit niet is gelukt. Er wordt wel geld voor gereserveerd, maar zij zal er alles aan doen om dit ook naar de satellieten te krijgen en niet alleen maar in de

Greenport. De Greenport in Noord Nederland bestaat uit vier hoofdvestigingen en daarbij is Emmen een satelliet. Die plek is dik voor elkaar en staat ook al op de kaart, maar de vraag is of voor de herstructurering van vooral de oude glastuinbouw, ook een deel van de middelen kan worden gekregen. Die middelen heeft Emmen hard nodig en zij is hierover dan ook in gesprek. Zolang zij daarmee bezig kan zijn zal zij dat ook volhouden, want met wethouder Koetje van Emmen is daar intensief contact over. Zij doet haar best om dit nog op tafel te krijgen. De heer Wieringa vraagt wat het college gaat doen aan boeren en recreatieondernemers die niet worden geïnformeerd over Natura2000. Op dit moment doet het college daar even niets aan en wacht af wat straks helderheid gaat geven. Ook het college weet niet precies hoe het gaat werken en in vervolg op antwoorden die zij aan mijnheer Haikens en de heer Smit heeft gegeven, wacht zij eerst het toetsingskader af dat er voor de overgangperiode van Natura2000 wordt gemaakt.

Ten aanzien van de ruimte voor ruimteregeling antwoordt zij dat het de portefeuille van mevrouw Haarsma betreft en op een aantal vragen over die regeling is de vorige keer door mevrouw Jorritsma van ambtelijke zijde antwoord gegeven. Die antwoorden zijn terug te vinden in het verslag van de vorige vergadering.

12. Brief van 18 januari 2007, kenmerk 1/5.2/2007000241 over het Ontwerp-Regionaal programma luchtkwaliteit Drenthe 2007-2010

Mevrouw KAAL is na lezing van het ontwerpprogramma tevreden over wat er allemaal zal worden ondernomen. Ook hierin zit natuurlijk nog een aantal strengere normen die eraan zit te komen, dus er zitten nog wat onzekerheden in. Over de roetfilters heeft zij al eerder de mening van de gedeputeerde gehoord en zij is blij dat de gedeputeerde dit mee wil nemen.

De heer HORNSTRA merkt op dat er is gemeten en dat alles aan de normen voldoet, maar hij zou zich ook kunnen afvragen waar dan is gemeten en of dat op de goede plek is geweest. In Meppel is er ook gemeten en de vraag is of dat wel de goede plek was. Over een aantal citaten heeft hij wat verder nagedacht. Er staat namelijk dat uit onderzoek is gebleken dat er geen drempelwaarde voor fijn stof is waar beneden geen gezondheidsaspecten optreden. Dat betekent dat er altijd problemen zullen optreden met fijn stof en dat dit wellicht hoort bij de manier waarop de mensen tegenwoordig leven. Er stond echter ook dat elke maatregel die vermindering van blootstelling oplevert, tot gezondheidswinst leidt. Dat betekent dat alles wat er wordt gedaan ook helpt. Een verhaal waarin alleen maar staat dat er goed zal worden gemonitord, vindt spreker niet genoeg. Hij dringt er dan ook op aan om te kijken wat er nog meer mogelijk is om die lucht toch wat schoner te krijgen. In Gelderland zijn er allerlei initiatieven om het provinciaal openbaar vervoer en de voertuigen van de provincie op aardgas te laten rijden. Hetzelfde geldt voor de gemeente Den Bosch en dat is allemaal ver van de noordelijke gasbel af. Zowel in Drenthe als in Groningen zal er vandaag worden gevraagd of het niet merkwaardig is dat de aardgasbel wel erg dichtbij is, maar dat er niet wordt gekeken of er op aardgas kan worden gereden, nu bekend is dat dit geen luchtverontreiniging oplevert. Vervolgens is er een boekje "Tien voor lucht" waarin een aantal nuttige zaken staat en dan vindt spreker het een goede zaak wanneer het college nu eens met een echt actieplan komt waarbij alle punten die in dat verhaal staan tegen het licht worden gehouden en waarin wordt vastgesteld wat daarvan wel of niet kan worden gebruikt. Het zou goed zijn indien het college dan een soort waarde vaststelt waarnaar gestreefd kan worden in plaats van mooie uitkomsten waarbij de provincie op dit moment al aan de normen voldoet.

De heer KUIPERS vindt het ontwerp dat voorligt kort, bondig en duidelijk. Zijn fractie vindt het ambitieus en vindt het een goede zaak dat het college op deze manier deze materie aan wil pakken, temeer omdat twee agendapunten hiervoor de gedeputeerde ook heeft aangegeven na te willen denken omtrent de roetfilters en daar wellicht te zijner tijd met een initiatief over komt. Dat is een van de aspecten die in de brochure "Tien voor lucht" als een van de eersten naar voren is gekomen en waarmee al op korte termijn aan de slag kan worden gegaan. Daarmee wordt iets in werking gezet dat een stimulans kan zijn voor de rest van het programma. Hij sluit zich aan bij de opmerkingen van de PvdA.

De heer HORNSTRA vraagt of GroenLinks dan ook vindt dat de ambitie van het stuk wel wat hoger kan worden gesteld.

De heer KUIPERS merkt op dat de ambitie van deze materie wat hem betreft altijd hoger dan hoog mag zijn. In die zin weet iedereen dat als de lat hoog wordt gelegd, er altijd wat lager wordt uitgekomen. De eerste aanzet en intentie van dit stuk is in de basis een goede en in die zin moet verder worden gekeken dan de notitie die er ligt en daarin ondersteunt hij dan ook de gedachte van de PvdA

De heer SMIT vraagt de gedeputeerde de drie punten die de Milieufederatie heeft aangedragen mee te nemen in het vervolg op dit verhaal. Het tweede punt betreft het vragen van aandacht voor handhaving. De maximumsnelheden worden nog steeds massaal overtreden en dat heeft alles te maken met de luchtvervuiling, want naarmate er harder wordt gereden neemt de luchtvervuiling kwadratisch toe. In overleg met de politie moet dan ook veel meer aandacht worden besteed aan snelheidsovertreders.

De heer HEETEBRIJ vraagt naar aanleiding van een opmerking onderaan de aanbestedingsbrief, namelijk dat de kleine deeltjes (PM 2,5) als meest schadelijk voor de gezondheid moeten worden beschouwd. In het programma staat echter dat over de concentratie van die kleine deeltjes in Drenthe weinig bekend is. In het actieprogramma op de laatste pagina staat dat er sprake zal zijn van intensivering van metingen van de luchtkwaliteit. Wordt er bij de intensivering van metingen van luchtkwaliteit ook al geanticipeerd op de mogelijke strengere eisen voor het gehalte aan kleine deeltjes van PM 2,5?

De heer BOSSINA wijst erop dat de VVD twee jaar geleden met de PvdA een motie heeft ingediend over fijn stof. Daar is het college goed mee aan de slag gegaan, maar nu staat hij op het punt dat er geen maatregelen worden voorgestaan door het college. Is het volgens het college nog niet nodig om maatregelen te nemen?

De heer POPKEN antwoordt dat dit ontwerpprogramma als doel het behoud van de huidige milieukwaliteit heeft en deze waar mogelijk te verbeteren. Het is duidelijk dat er nog overleg zal plaatsvinden met maatschappelijke organisaties alvorens dit definitieve plan vast te stellen. Hij vraagt het college rekening te houden met een aantal aanbevelingen in de brochure "Tien voor lucht" van de Milieufederatie die hem per brief hebben bereikt. Verder stemt hij in met het voorgestelde tijdsplan om te komen tot een definitief programma.

Mevrouw KLIP antwoordt dat dit de start is van de formulering van dit type beleid. De provincie houdt zich wel aan de rapportageverplichting in de richting van het rijk, maar dit is de eerste keer dat dit type beleid wordt geformuleerd. Daarbij wordt vormgegeven wat de huidige provinciale verantwoordelijkheden zijn en hoe de provincie beter de vinger aan de pols kan houden. Spreekster hoort dat de commissie daarmee breed instemt. Natuurlijk kan de provincie verder gaan. Dat hangt af van het ambitieniveau van deze provincie. Dat geldt voor de vraag in hoeverre de provincie zelf het goede voorbeeld geeft, door te kijken naar het eigen wagenpark. Zij is het ermee eens dat de provincie er zelf nog wel een tandje bij zou kunnen doen, hoewel zij dat nog wel aan het college moet terugkoppelen. Het is echter een constatering dat er nog wel wat meer zou kunnen gebeuren. In het kader van de Energienota wordt er al een hele tijd gesproken over de vraag om de gele auto's van de provincie zelf op biodiesel of een andere alternatieve brandstof te laten rijden. Dit is een buitengemeen moeizaam proces, want dat heeft iets te maken met onderhoud en met tanken te maken. Met de gemeente Assen heeft de provincie nu afgesproken om gezamenlijk te gaan kijken of er niet ergens zo'n pompstation neer kan worden gezet, want dat hoeft de provincie natuurlijk niet helemaal zelf te doen. Bovendien heeft dit ook iets met de actieradius van die auto's te maken. Het is dus niet zo simpel dat de provincie het even doet, maar de voorbeeldfunctie van de provincie kan daarbij wel wat steviger worden aangezet. Het college is hiermee bezig en dit zou ook voor meerdere auto's kunnen gelden. Datzelfde geldt voor de bussen in het openbaar vervoer. Dat is uitbesteed aan het OV-bureau en het ligt er maar net aan welke waarde er aan welk aspect wordt gehecht. In de krant en in de provinciale post die wordt ontvangen, is te lezen dat het niet

in elke provincie even goed gaat, want de vraag is of er alleen maar naar de prijs wordt gekeken, of ook naar milieuvriendelijkheid en dergelijke. Het college zal ook afspraken met de staten moeten maken over waar op dat niveau de ambities worden gelegd. Daar komt uiteraard het tienpuntenplan van de Milieufederatie in naar voren. Niet alle tien punten heeft de provincie overigens in de hand. Ten aanzien van punt 6, het investeren in fietsvriendelijke steden, merkt zij op dat dit college behoorlijk wat heeft gedaan aan de bereikbaarheid van de stad per fiets en het stimuleren hiervan in de richting van de gemeenten. Over schone bussen en een schoon wagenpark heeft zij het net gehad en over een cursus "Het nieuwe rijden", waarbij de nadruk wordt gelegd op een rijstijl die minder vervuiling veroorzaakt, is in de tussenbalans van de Energienota ook het een en ander te lezen. De provincie doet een aantal zaken, maar het college zal in overleg met de staten het ambitieniveau moeten afspreken. Een bijzonder punt vindt zij ook de milieu-eisen die aan het bedrijfsleven kunnen worden gesteld. Dat is een principiële kwestie, want wil de provincie strengere milieu-eisen stellen aan het bedrijfsleven stellen dan het rijk al doet? Dat is iets wat niet zo met ja of neen kan worden beantwoord en daar is natuurlijk nog wel wat te behalen. Zij hoopt dan ook dat de commissie dit wil zien als de start van het beleid en de provincie heeft natuurlijk maar een geringe verantwoordelijkheid op dit gebied, want deze ligt veel meer bij gemeenten. De vraag is alleen hoe partijen, zonder alles drie keer over te doen, elkaar op de hoogte houden, elkaars gegevens gebruiken en elkaar bij de hand houden. Als de heer Hornstra dan vraagt of er wel goed is gemeten, dan beantwoordt spreekster die vraag bevestigend, maar er kunnen nog wel extra meetpunten worden toegevoegd en de provincie gaat daar ook op inzetten. Met de opmerking van de heer Kuipers dat er meer zal moeten worden gehandhaafd als het om de maximumsnelheid gaat is zij het eens, maar de Milieufederatie vraagt ook om de maximumsnelheid te verlagen rondom steden. Dat lijkt spreekster een punt van discussie die in breder verband moet worden gevoerd. Ten aanzien van de fijn stofnormen die het rijk stelt, merkt zij op dat dit het richtsnoer is waarnaar wordt gemeten. Er is nog niet veel bekend over de kleinste deeltjes (PM 2,5) en het is even afhankelijk van wat het rijk daarover aan eisen gaat stellen. Indien dat bekend is, dan zal de provincie aan de hand van die rijksnormen moeten gaan meten. Van de concentratie van kleinste deeltjes weet zij op dit moment dus nog niets en dan gaat het er uiteindelijk om hoe ambitieus de provincie op dit punt wil zijn. Het gaat op dit moment goed in deze provincie en zij wil alles in het werk stellen om dat zo te houden en daar waar mogelijk het verbeteren. De provincie moet echter ook enige bescheidenheid tonen, want provincies als Zuid-Holland en Brabant worden geconfronteerd met veel grotere problemen dan in Drenthe. Het is dus goed om volop in te zetten op ambitie, maar de provincie moet ook enigszins met beide benen op de grond blijven staan. De heer Bossina vindt fijn stofmaatregelen op dit moment niet nodig. Dat klopt, want deze zijn gemeten naar de waarden die landelijk worden gehanteerd en te lezen is dat de verwachting van het Milieu en Natuur Planbureau is dat de concentraties naar beneden zullen gaan. Bovendien heeft de provincie een deel van de concentratie niet in de hand, maar dat geldt voor heel Nederland.

De heer HORNSTRA merkt op dat elk probleem relatief is. Hij snapt dan ook best dat in Drenthe het probleem minder groot is dan in het westen van het land, maar op het moment dat de overheid weet dat beleid, hoe gering ook, invloed kan hebben op gezondheid van mensen, heeft de overheid een verantwoordelijkheid. Binnen de mogelijkheden die er zijn zal de overheid deze optimaal moeten benutten. Dat ontbreekt naar zijn idee wat in de nota, aangezien daarin staat dat de provincie het wel oppakt en kijkt wat er aan de hand is, maar bij elke maatregel die er wordt genomen kan er een stap verder worden gegaan en kunnen gezondheidsrisico's worden verminderd. Dat is dan een taak voor de overheid.

Mevrouw KLIP is het daarmee eens. Haar relativering was ook niet bedoeld om te zeggen dat de provincie niets moet doen, maar zij vindt dat er in gezamenlijkheid moet worden afgesproken tot hoever de provincie wil gaan, want er zijn veel terreinen waarop de gezondheid van mens en dier verder kan worden verbeterd en daarbij gaat het om de keuzes die er gezamenlijk worden gemaakt.

13. Sluiting

De VOORZITTER memoreert dat dit de laatste vergadering van de Commissie Omgevingsbeleid (OGB) van deze statenperiode is. Als hij vier jaar terug kijkt dan is dit een commissie geweest waarin heel veel is gebeurd. Op de eerste plaats is de commissie Ruimte, Infrastructuur en Mobiliteit (RIM) opgegaan in de commissie OGB. Sinds kort is spreker voorzitter van deze commissie en hij is nog altijd lid van de commissie Welzijn. In die commissie is vanmorgen ook aandacht besteed aan het feit dat het daar ook de laatste keer van deze statenperiode was. Daar is gezegd dat de commissie Welzijn toch wel de meest gezellige commissie zou zijn. Die mening deelt spreker niet, want bij die commissie wordt er gelachen, maar er wordt in deze commissie ook gelachen. Wel worden er in de commissie Welzijn onderwerpen behandeld die zo nu en dan wat frivoler zijn en als dat dan als basis voor de gezelligheid wordt gezien, dan zou dat misschien kunnen. Spreker vindt de commissie OGB echter ook een uitermate plezierige commissie en dat bepalen de leden van die commissie met elkaar. De verschillende partijen in de commissie hebben onderling respect voor elkaar en zo hoort dat ook en daardoor heeft deze commissie in de afgelopen vier jaar veel hoogtepunten bereikt. Enkele daarvan zijn de Regiovisie Groningen-Assen, het OV-bureau, de Zuiderzeelijn (ZZL), het Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing (ISV), het Meerjarenuitvoeringsprogramma (MUP) en de Nota Energiebeleid. Dat zijn alle highlights uit de geschiedenis van deze commissie. Ook heeft deze commissie zo nu en dan eigen initiatieven ontplooid. Zo waren er initiatieven over de weidevogels, het instellen van de klankbordgroep WAV, de Notitie Gentechnologie, de Notitie Verblijfsrecreatie in kwetsbare gebieden en recentelijk de Notitie Landschap van Drenthe en provinciale zorg. Vele stukken zijn op de agenda van de commissie terechtgekomen en diverse fracties hebben met grote regelmaat brieven en notities van het college geagendeerd, zoals die op het gebied van verdroging, de Kaderrichtlijn Water (KRW), de IPO-monitoringsrapportage, het kanaal Almelo-Coevorden, de megabioscoop in Emmen, de muskusrattenbestrijding, het ISA-systeem en de woningbouwmonitor. Daarnaast zijn er heel veel insprekers geweest in deze commissie, bijvoorbeeld naar aanleiding van POP II en ook dat was één van de hoogtepunten. Commissieleden hebben werkbezoeken gebracht en presentaties laten houden. Zo was het bezoek vorige week aan Zwaagwesteinde voor spreker een van de hoogtepunten, want daar is de commissie onder de indruk geraakt van hoe er op een goede manier met bouwen kan worden omgegaan. Zo kan spreker nog veel meer zaken benoemen, maar de commissiegriffier heeft niet meer op papier gezet. Daarmee geeft hij aan hoe belangrijk de inbreng van de griffie is in deze commissie, maar ook in de andere commissies en de statenvergadering. De commissie is dan ook veel dank verschuldigd aan de griffie, want iedereen kan daar altijd terecht. De griffie is zeer toegankelijk en wordt bevolkt met innemende mensen die het plezierig vinden om met de commissieleden om te gaan. Deze commissie is verder gezegend met vier collegeleden, waarvan er één nog op hete kolen zit en de anderen al weg zijn. Hij dankt het college voor de plezierige manier waarop de samenwerking met deze commissie is verlopen. Weliswaar is er een dualistisch stelsel, maar het dualisme moet niet leiden tot een duel tussen staten en college, maar moet een duet blijven. Dat duet heeft hij steeds in deze commissie kunnen ontdekken. Verder dankt hij de pers voor de rol die zij de afgelopen jaren heeft gespeeld en daarnaast de ambtelijke organisatie, want ook de ambtenaren waren zeer toegankelijk en deskundig en met de ambtelijke organisatie is dan ook altijd goed samengewerkt.

De heer HORNSTRA dankt de voorzitter voor de uiterst plezierige manier en de humor waarmee hij de laatste vergaderingen van deze commissie heeft voorgezeten.

De VOORZITTER wijst erop dat het dan ook een uitdaging voor velen is om na de verkiezingen voor provinciale staten hier weer terug te komen. Iedereen werkt op dit moment hard om voor zijn of haar partij de meeste zetels binnen te halen en iedereen heeft daar prognoses voor gemaakt. Hij hoopt dat allen die prognoses zullen halen.

De GRIFFIER heeft het voorrecht om bij alle commissies als griffier te kunnen aanschuiven. Uiteraard heeft zij in deze commissie veel humor waargenomen, maar zij ziet dit toch vooral als een commissie

van specialisten. Soms ging het specialisme wel heel erg ver en trok zij haar wenkbrauwen op bij een afkorting die zij niet kende. Het heeft geresulteerd in heel veel initiatiefvoorstellen en dat is prachtig, want dan gaat het om het initiatief van de staten. Zij herhaalt niet datgene wat de voorzitter al heeft gezegd. Voordat zij een ieder een goede thuisreis wenst, wijst zij erop dat zij het genoeg heeft gehad om meerdere voorzitters van commissies te hebben meegemaakt, maar de heer Roeles is wel een heel bijzondere. Deze commissievoorzitter wist namelijk onmiddellijk te vertellen dat hij dit niet met plezier ging doen, maar dat hij het nu eenmaal ging doen omdat hij ervoor was gevraagd en niet kon weigeren. Hij wist ook onmiddellijk te vertellen hoeveel vergaderingen van deze commissie hij maar hoefde voor te zitten, maar hij heeft dit toch met heel veel plezier gedaan. Soms deed hij haar denken aan majoor Kees van Paul van Vliet met zijn gevleugelde uitspraak "Vragen, geen vragen, volgende punt", maar vandaag was dat niet het geval. Iemand die met zoveel plezier dingen doet waarvan hij van tevoren heeft gezegd dat hij die eigenlijk liever niet doet, daar neemt spreekster haar petje voor af en zij biedt de voorzitter dan ook een klein cadeautje aan.

De VOORZITTER dankt iedereen en sluit de vergadering om 18:10 uur.

Vastgesteld in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid van 9 mei 2007.

,voorzitter

,commissiegriffier

TOEZEGGINGEN

gedaan in de vergadering van de Statencommissie Omgevingsbeleid, gehouden op 14 februari 2007 in het provinciehuis te Assen.

Pagina

- 5 Mevrouw KLIP zegt toe de commissie te zullen informeren over het waarom van het neerleggen van het bevoegde gezag bij de gemeente Coevorden inzake de milieuvergunning voor de vuilverbranding in Coevorden.
- 34 Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat de commissie van haar een overzicht zal krijgen waar het bedrag van € 90.000,-, dat vorig jaar is uitgetrokken voor de startersregeling voor jonge boeren, aan is besteed.

HW

Lijst van toezeggingen Statencommissie Omgevingsbeleid

(tot en met vergadering van 14 februari 2007 bijgewerkt)

Nr	Datum toezegging	Korte termijn (binnen 3 maanden)	Afdoening	✓
1.	15-03-2006 SC OGB	Mevrouw HAARSMA zegt toe dat de commissie de cultuurhistorische waardenkaart zal ontvangen en dat zal worden uitgezocht of de cultuurhistorische waardenkaart als uitwerkingsplan van het POP in de commissie dient te worden behandeld.		
2.	17-01-2007 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe ook de Notitie reikwijdte en detailniveau aan de commissie zal toesturen.		
3.	17-01-2007 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe het verschil tussen oppervlakte en grondwatergebonden gebieden in het kader van Nature2000 in een brief nader uiteen te zetten.		
4.	14-02-2007 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe de commissie te zullen informeren over het waarom van het neerleggen van het bevoegde gezag bij de gemeente Coevorden inzake de milieuvergunning voor de vuilverbranding in Coevorden.		
5.	01-11-2006 SC OGB	De heer SWIERSTRA zegt toe dat hij de commissie het oordeel van de ruimte over de netwerkanalyse zal sturen.		✓
6.	14-02-2007 SC OGB	Mevrouw EDELENBOSCH zegt toe dat de commissie van haar een overzicht zal krijgen waar het bedrag van € 90.000,--, dat vorig jaar is uitgetrokken voor de startersregeling voor jonge boeren, aan is besteed.		✓
		Lange termijn		
1.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat het college volgend jaar met een uitvoeringsprogramma zal komen dat aan de ene kant een terugblik op het afgelopen jaar en een vooruitblik op datgene waarmee wordt doorgegaan of wat de provincie nog gaat doen, gekoppeld aan de CO ₂ -winsten en het multipliereffect van het provinciale geld.		
2.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zal onderzoeken wat nodig is en hoeveel tijd het kost om van Drenthe een energie-neutrale provincie te maken, afhankelijk van de hoeveelheid tijd die het ambtelijk apparaat in een dergelijke exercitie zal moeten steken.	Onderzoek in gang gezet.	
3.	12-04-2006 SC OGB	Mevrouw KLIP zegt toe dat zij de mogelijkheden voor een revolving fund voor particulieren die	Onderzoek in gang gezet	

		energiebesparende maatregelen willen nemen, zal onderzoeken.		
4.	05-12-2006 SC OGB	De heer SWIERSTRA zegt toe, zodra er meer informatie over het totaal van ongevallen op de N34 is, dit aan de staten gezonden zal worden.		
		Moties		
1.	15-06-2005 PS	PS verzoeken het college vóór 1 september 2005 aan provinciale staten van Drenthe een actieplan met betrekking tot de positie van Emmen in de Nota Ruimte als in de overwegingen bedoeld ter kennisneming voor te leggen.	Actieprogramma wordt gemaakt. Begin december in GS.	
2.	14-06-2006 PS	PS dragen het college op af te zien van het voornemen te bezuinigen op de Natuur- en Milieueducatie.		√
3.	14-06-2006 PS	PS draagt het college op de mogelijkheden van een starterslening, of andere gelijksoortige instrumenten, te onderzoeken en daarbij als voorbeeld het plan van de provincie Limburg te betrekken.		

Inspraakreactie

Provincie Drenthe, Statencommissie Omgevingsbeleid, 14 februari 2007

Agendapunt 10: Tussenbalans 2006 van de nota Energiek Drenthe

Geachte leden van de statencommissie,

De Raedthuys Groep is een keten van bedrijven die zich bezighoudt met de realisatie van duurzame energie projecten. Wij zijn met name actief op het gebied van biomassa en windenergie.

Wij verwelkomen de visie van de provincie om in Drenthe actief te werken aan vermindering van de CO₂ uitstoot. Duurzame energie moet daarin een zeer belangrijke rol vervullen.

De in de Tussenbalans 2006 genoemde ambities voor 2007 op het gebied van biomassa juichen wij daarom van harte toe. Graag willen wij het komend jaar samen met de provincie en de Drentse gemeenten initiatieven ontwikkelen om te komen tot een aantal rendabele biomassaprojecten om zo de realisatie van uw ambitie om via bio-energie de uitstoot van CO₂ met 220 kiloton te verminderen dichterbij te brengen.

Om het klimaatprobleem waar we met z'n allen voor staan het hoofd te bieden moeten naar de overtuiging van de Raedthuys Groep alle technieken om energie duurzaam op te wekken en waarmee significante besparingen worden bereikt, worden ingezet. Naar onze mening is er geen ruimte voor keuzes maar is het een kwestie van en en. De luxe positie van keuzes kunnen maken is voorbij.

Wij betreuren het dan ook en vinden het een gemiste kans dat in de Tussenbalans 2006 niet of nauwelijks wordt ingegaan op één van de meest veelbelovende vormen van duurzame energie: windenergie. Windenergie is een van de meest effectieve vormen van duurzame energieopwekking. Dat wordt inmiddels in veel landen ingezien en windenergie is nu een van de sterkst groeiende bedrijfstakken wereldwijd.

Het initiatief voor de realisatie van een windpark in Coevorden ligt momenteel stil en het aantal turbines is inmiddels teruggebracht tot 3. Dit betekent dat met dit windpark de Drentse BLOW-taakstelling van 15 MW niet wordt gehaald. Bij de vaststelling van POP II op 7 juli 2004 heeft Provinciale Staten een motie aangenomen waarin Gedeputeerde Staten is opgedragen indien de realisering van een windpark op de locatie Coevorden niet mocht lukken voor 1 januari 2006 1 of meerdere plaatsen aan te wijzen voor mogelijke alternatieve windmolenlocaties. Wij zijn er van overtuigd dat er in Drenthe prima locaties voorhanden zijn. Als provincie met veel potentieel voor windenergie biedt Drenthe veel meer mogelijkheden dan nodig zijn om 1% van de landelijke BLOW-doelstelling voor haar rekening te nemen. Zo heeft de dichtbevolkte provincie Zuid-Holland een BLOW taakstelling van 205 MW. Zelf heeft de provincie zich als doel gesteld om in 2010 250 MW aan windenergievermogen te hebben gerealiseerd. Hiermee neemt zij ruim 16% van de BLOW taakstelling voor haar rekening. Bovendien heeft Zuid-Holland in het licht van het post-Kyoto beleid een tweede doelstelling voor windenergie vastgesteld van in totaal tenminste 350 MW in 2015.

Zoals ook blijkt uit de provinciale kaart 'Zoekrichting plaatsing windmolens' behorende bij de notitie Inventarisatie windenergiepotentieel in de provincie Drenthe biedt in het bijzonder het veenkoloniale gedeelte van de provincie Drenthe mogelijkheden voor de plaatsing van windturbines. Met haar rechte verkavelingstructuur en grote openheid vormen de veenkoloniën een landschap dat zich bij uitstek leent voor windenergie.

Lange tijd zijn de veenkoloniën benut als energieleverancier. Dit gebied heeft een belangrijke rol gespeeld bij de ontwikkeling van Nederland. En deze geschiedenis kan zich herhalen. De veenkoloniën hebben de ruimte en de structuur om het landschap te benutten als leverancier van duurzame energie (biomassa, windenergie). En de behoefte aan duurzame energie wordt steeds groter.

De behandeling van de Tussenbalans 2006 van de nota Energiek Drenthe biedt u bij uitstek de gelegenheid om u uit te spreken voor een ambitieuze doelstelling m.b.t. windenergie. In het nieuwe regeerakkoord staan ook grote ambities ten aanzien van duurzame energie. Wij rekenen er op dat u deze ambities aangrijpt en de mogelijkheden van de veenkoloniën (en Drenthe) gaat benutten.

In het voorwoord van de Tussenbalans 2006 refereert mevrouw Klip aan de film 'An inconvenient truth' van Al Gore. In zijn boek 'An inconvenient truth' zegt Al Gore over windenergie dat de markt al heeft besloten dat windenergie tot de meest marktrijpe en kosteneffectieve technologieën behoort om ons in de toekomst van energie te voorzien. De Raedthuys Groep rekt er dan ook op dat u in 2007 ambitieus met het thema windenergie in Drenthe om zult gaan en dat uw ambities op het gebied van biomassa dit jaar gehaald worden.

Een duurzaam Energy Valley ligt in het verschiet!